

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PREVENCE KRIMINALITY DĚTÍ A MLÁDEŽE VE
MĚSTĚ TÝN NAD VLTAVOU**

Autor práce: Lukáš Kojetín

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu JUDru Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Bibliografie

Kojetín, L. *Prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií z. ú., 2017. str. 58s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal. ISBN.

Klíčová slova: dítě a mládež, sociálně právní ochrana, sociálně patologický jev, prevence kriminality

Bakalářská práce se zabývá problematikou prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy, dále specifika kriminality dětí a mládeže. V další části jsou rozebírány subjekty podílející se na prevenci kriminality dětí a mládeže. A v poslední kapitole teoretické části si rozebereme prevenci jako takovou. Praktická část analyzuje současný systém prevence kriminality ve městě Týn n. Vltavou.

ABSTRACT

Kojetín, L. *Prevention Crime of Children and Youth in Town Tyn nad Vltavou.* Czech Budejovice : College of European and Regional Studies of. No. U., 2017. str. 58s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal. ISBN.

Key words: children and youth, social and legal protection, social pathological phenomena, crime prevention

Bachelor thesis deals with the prevention of juvenile crime in Tyn nad Vltavou. The work is divided into theoretical and practical. In the first theoretical part defines basic concepts, as well as the specifics of juvenile crime. In the next part focuses actors involved in the prevention of juvenile crime. And in the last chapter of the theoretical part we will discuss prevention as such. The practical part analyzes the current system of crime prevention in Tyn n. Vltavou.

Obsah

Úvod.....	8
Cíl a metodika bakalářské práce	10
1 Vymezení základních pojmů.....	12
2 Kriminalita dětí a mládeže	13
2.1 Sociálně patologické jevy u dětí a mladistvých	13
2.2 Specifika kriminality mladistvých	13
2.3 Faktory zapříčiňující vznik kriminálního chování u mladistvých.....	14
3. Subjekty podílející se na identifikaci a prevenci kriminality dětí a mladistvých	17
3.1 Síťování a mezioborová spolupráce jako účinný způsob prevence	17
3.2 Klíčové subjekty.....	18
3.2.1 Orgán sociálně-právní ochrany dětí	19
3.2.2 Škola.....	20
3.2.3 Policie.....	20
3.2.4 Soud pro mládež.....	20
3.2.5 Probační a mediační služba	21
3.2.6 Školská zařízení ústavní výchovy	21
3.2.7 Sociální služby, Neziskové organizace	22
3.2.8 Volnočasové aktivity.....	23
4. Prevence	24
4.1 Primární prevence kriminality u dětí a mladistvých	27
4.2 Sekundární prevence kriminality u dětí a mladistvých	28
4.3 Terciární prevence kriminality u dětí a mladistvých.....	28
5. Bezpečnostní charakteristika města Týn nad Vltavou	30
6. Systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou	33
6.1 Institucionální analýza	33
6.2 Strategické dokumenty a preventivní programy města Týn nad Vltavou.....	37
6.2.1 Plán prevence kriminality Týn nad Vltavou	37

6.2.2 Preventivní programy základních škol Týn nad Vltavou.....	38
6.3.3 Komunitní plánování rozvoje sociálních služeb	39
7. SWOT analýza systému prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou.....	43
8. Doporučení a navrhovaná opatření pro zachování či zlepšení systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou	45
Závěr	51
Seznam tabulek, grafů a schémat	58

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil Prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou. Důvodem pro výběr tématu byla zejména ta skutečnost, že problematika kriminality dětí a mladistvých a možnosti její prevence jsou stále aktuálním tématem, přičemž v dnešní rychle se rozvíjející době se mohou bezpečnostní rizika a hrozby zvláště u této cílové skupiny nečekaně zvýšit, a současně praktická část nabízí aplikaci teoretických poznatků na konkrétní analýzu zajištění prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je deskriptivní povahy a vychází zejména studie sekundárních dat, jakými je odborná literatura, legislativa, vyhlášky a metodické postupy příslušných resortů a další. Cílem teoretické části je identifikovat a popsat hlavní specifika a kriminogenní faktory kriminality dětí a mladistvých, dále klíčové subjekty, které se na řešení a prevenci kriminality mládeže podílejí a jejich činnost a prevenci kriminality jako takovou, tedy jaké jsou její zásady, možnosti a metody.

Praktická část je postavena na provedení analýzy současné situace zajištění prevence kriminality u dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou. Cílem bakalářské práce je tedy analyzovat a vyhodnotit současný systém prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou. V rámci dostupných dat a provedené SWOT analýzy zrekapitulují současný systém zajištění prevence kriminality, dále provedu analýzu místní a časové dostupnosti zapojených institucí ve městě Týn nad Vltavou a na základě získaných poznatků navrhuji adekvátní doporučení pro implementaci opatření proti kriminalitě dětí a mládeže do plánu Prevence a kriminality pro město Týn nad Vltavou.

Co se členění práce samotné a jednotlivých kapitol týče, v první kapitole nejprve stručně definuji základní pojmy, které se vztahují ke zkoumané problematice. Druhá kapitola se bude zabývat specifikací kriminality dětí a mladistvých a faktory, které mohou být příčinami vzniku tohoto nežádoucího společenského jevu. V následující kapitole představím klíčové aktéry podílející se na řešení kriminality mládeže a jejich činnost, současně poukážu na neustále stoupající trend na poli sociálně-právní ochrany dětí – na potřebu „sítování“, tedy vytváření sítě mezioborové a komplexní pomoci a prevence. Poslední kapitola teoretické části se bude věnovat prevenci kriminality u dětí a mladistvých jako takové, tedy budou představeny její zásady, činnost klíčových

subjektů v otázce prevence, a specifikace primární, sekundární a terciální prevence kriminality mládeže.

Na kriminalitu jako nežádoucí sociálně patologický jev a její prevenci lze nahlížet z mnoha perspektiv a rovin. Já budu ve své práci v rámci teoretické části tento jev zkoumat zejména z hlediska vnějších a vnitřních faktorů, jež jsou příčinami výskytu tohoto jevu, z hlediska dalších problémů spojených s kriminalitou mládeže, v souvislosti s interpretací trestního zákoníku. Také s ohledem na uchopení praktické části této práce (analýza místní a časové dostupnosti institucí a služeb pomoci, SWOT analýza, subjekty zahrnuté do Plánu prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou apod.), jsem se v teoretické části zaměřil zejména na řešení a prevenci kriminality dětí a mladistvých z pohledu jednotlivých zainteresovaných subjektů, které se na identifikaci, řešení a prevenci kriminality této cílové skupiny podílejí, neboť tyto subjekty dále analyzuju a konkretizuju v praktické části práce v kontextu zajištění prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou. Teoretickou část doplňuji definicemi vyplývajícími z příslušné legislativy, popřípadě metodik a vyhlášek a dalších odborných publikací.

Cíl a metodika bakalářské práce

Kapitola nejprve představí východiska a cíle praktické části práce, následně budou uvedeny zvolené analytické metody, za jejichž pomoci budou zodpovězeny dvě položené výzkumné otázky korespondující s cílem praktické části práce. Poté již budou představeny samotné výsledky ohledně současného systému bezpečnosti a prevence ve městě Týn nad Vltavou a navrhovaná doporučení a opatření, z tohoto současného stavu vyplývající.

Východiska a cíle, výzkumný problém, výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je analyzovat a vyhodnotit současný systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou a podle jejich závěrů navrhnout odpovídající opatření na zvýšení účinnosti plánu prevence města. Předmětem zkoumání je úroveň bezpečnosti a systému prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou. Na základě cíle a struktury praktické části lze stanovit dvě výzkumné otázky, na které bude práce hledat pomocí sekundární analýzy dat, SWOT analýzy a analýzy bezpečnosti odpovědi.

- 1. Jaký je současný systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou?*
- 2. Jakým způsobem by měl být tento systém udržen, posílen?*

První otázka bude zodpovězena v rámci provedené analýzy současného stavu bezpečnosti, úrovně kriminality dětí a mládeže, dále analýzy jednotlivých zainteresovaných subjektů podílejících se na prevenci, analýzy doposud implementovaných strategických bezpečnostních dokumentů a plánů města. Na základě analýzy a interpretace těchto dat budou následně sestavena SWOT analýza a budou navržena taková doporučení, která by s ohledem na zachování či posílení systému prevence kriminality dětí a mládeže bylo žádoucí zohlednit při implementaci dalšího Plánu prevence kriminality nebo Komunitního plánování sociálních služeb ve městě Týn nad Vltavou.

Právě provedená SWOT analýza stavu bezpečnostní situace a na ní navazující úroveň prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou může napomoci rozhodnout, na jaké oblasti se v dané lokalitě dále zaměřit. Vyhodnocením SWOT analýzy bude

zrekapitulován současný systém a zároveň bude umožněno navrhnout adekvátní postupy a opatření na vylepšení plánu prevence kriminality.

Metody

Jako metoda zpracování byla zvolena metoda kvantitativní sekundární analýzy dat, v rámci které byly prostudovány, analyzovány a interpretovány lokální strategické dokumenty, analýzy, preventivní programy atd. Cílem sekundární analýzy v této souvislosti je objevení nových souvislostí (tzn. návrh opatření a doporučení) dat, jedná se o analýzu nejrůznějších druhů dokumentů dat, za účelem systematického shrnutí a prohloubení poznání určitého problému nebo skutečnosti. (Sedláková, 2014)

Tato metoda byla využita pro analýzu a deskripci současného systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou, tedy byla využita pro zodpovězení první výzkumné otázky.

Druhou zvolenou metodou byla kvantitativní SWOT analýza, která byla využita pro zpracování druhé výzkumné otázky. SWOT analýza je v kontextu této práce použita zejména pro plánování nějaké aktivity či rozvoje na základě identifikace výchozího, současného stavu¹. Pro analýzu výchozího stavu jsou identifikovány vždy stávající silné a slabé stránky (vnitřní faktory) a příležitosti a hrozby pocházející z vnějšího prostředí. Podkladem pro vypracovanou SWOT analýzu bude předchozí sekundární analýza dat, která se bude zabývat zejména studiem dostupných lokálních strategických a akčních dokumentů vztahujících se k bezpečnosti a prevenci kriminality, stejně tak analýzou lokálních subjektů a aktérů, kteří v otázce prevence hrají významnou roli. Na základě této analýzy bude popsán současný stav a budou navržena další doporučení a opatření.

---

¹ Zdroj: Plánování činnosti a rozvoje resortu MO. RMO č. 33/2004. Věstník MO, ročník 2004, částka 18.

1 Vymezení základních pojmů

Dítě a mladistvý

Tato bakalářská práce se zabývá kriminalitou a prevencí kriminality u dětí a mladistvých, proto se v rámci vymezení základních pojmů nejprve zaměřím na deskripci této cílové skupiny a to ve smyslu definice dle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Podle § 2 odst. 1 tohoto zákona, se dítětem rozumí osoba mladší patnácti let, která v době spáchání činu jinak trestného nedovršila patnáctý rok věku. Mladistvým se rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok věku a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. Pojmem mládež potom tento zákon souhrnně označuje výše definované děti a mladistvé. V České republice je jedinec trestně odpovědný od 15 let.

Ohrožené dítě v kontextu sociálně-právní ochrany dětí

Za ohrožené se považuje takové dítě nebo mladistvý ve věku od 6 do 26 let, který je ohrožený sociálně patologickými jevy nebo trestnou činností. Systémem péče o ohrožené děti se v ČR zabývá zejména resort MPSV ČR – zejména Orgány sociálně-právní ochrany dětí. Podle § 6 zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí se za ohrožené děti mj. považují takové, které „vedou zahálčivý nebo nemravný (...), spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší patnácti let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití.“ (Macela, 2015, str. 32)

Sociálně patologické jevy

Sociálně patologické jevy jsou takové, které se vyznačují nežádoucím chováním, jež společnost hodnotí jako odporující sdíleným hodnotám a normám. „(...) souhrnný pojem pro označení chorobných, nenormálních, všeobecně nežádoucích společenských jevů. Patří sem i sankcionované formy deviantního chování, rovněž studium příčin jejich vzniku a existence.“ (Mühlpachr, 2008, s. 53). Sociálně patologické jevy bývají někdy označovány také za jevy deviantní. **Deviance** je jednání, které se vymyká převažujícím společenským normám a hodnotám. V případě páchaní trestných činů se za deviantní chování považuje takové, které je společností uznávané za špatné a odporující uznávaným hodnotám (Jandourek, 2012, str. 54).

2 Kriminalita dětí a mládeže

2.1 Sociálně patologické jevy u dětí a mladistvých

Mezi další rizikové chování a sociálně patologické jevy vyskytující se u dětí a mládeže můžeme mimo kriminalitu a delikvenci, řadit například (zne)užívání návykových látek (drogy, alkohol, tabákové výrobky), šikana a agresivní chování, rizikové sexuální aktivity, školní problémy a přestupky (záškoláctví, neprospěch, přestupky proti školnímu řádu aj.), extremistické, hazardní a sektářské aktivity a další formy rizikového chování (Zemanová, Dolejš, 2015).

2.2 Specifika kriminality mladistvých

Základní zásady a specifika v přístupu k protiprávním činům mládeže jsou uvedena v § 3 zákona č. 218/2003, SB., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. V řízení podle tohoto zákona a v případě uložených opatření je třeba postupovat s přihlédnutím k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti osoby, proti níž se vede, aby její další vývoj byl co nejméně ohrožen. Současně uložené opatření musí být přiměřené nejen povaze a závažnosti spáchaného činu, ale také osobním, rodinným a sociálním poměrům daného mladistvého jedince. Tento zákon také uvádí, že subjekty působící v trestních věcech mládeže (tzn. soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby) musí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží.

V literatuře potom specifika trestné činnosti dětí a mladistvých shrnují například Jilčík, Plšková, Zapletal (2005), kteří kriminalitu mládeže charakterizují činnost, která obvykle koresponduje s formujícím se hodnotovým systémem takového jedince, vyznačuje se neadekvátní tvrdostí, je velmi často páchána pod vlivem alkoholu, drog a jiných omamných látek a velmi často je páchána nahodile, za použití nevhodných či náhodných nástrojů, přičemž podceňováno bývá i zahlazování stop trestného činu a jeho utajení. V protiprávním jednání mládeže se také promítá nedostatek mentální vyspělosti, nedostatek kompetencí a dispozic pro překonávání psychických či fyzických překážek, které mohou zejména v období pubescence a adolescence být velmi rizikové. K páchání trestné činnosti dochází často ve skupinkách více vrstevníků, popřípadě se mladiství pachatelé obracejí na své vrstevníky v případě získávání alibi nebo se jim svěřují se zamýšlenou a připravovanou trestnou činností.

Kriminalita mládeže „(...) má svá specifika vzhledem k celkové nezralosti a neukončenosti psychosociálního vývoje dospívajících. Velkou roli hraje slabá volní kontrola, zvýšená impulzivnost, vzájemné podněcování se a vypitý alkohol.“ (Vališová, Kasíková, 2011, str. 413)

Příznaky budoucího kriminálního chování u mladistvých specifikuje Martínek (2015, s. 126), který vychází z tzv. poruchy chování s protispolečenskými rysy. Tato porucha chování se vyskytuje jak u dětí, tak i mladistvých a podle autora ve více jak polovině případů vede ke kriminální dráze těchto jedinců a k výskytu delikventního protispolečenského chování s častými recidivami. O této poruše lze u jedince hovořit v případě, že se u něj po dobu nejméně šesti měsíců projevují nejméně tři z následujících uvedených znaků:

- dítě či dospívající často krade, podvádí, a to bez konfrontace s obětí,
- často lže,
- utíká z domova, tráví noci mimo domov,
- velmi často chodí „za školu“,
- projevuje se agresivním chováním, záměrně vyvolává rvačky,
- projevuje se u něj zvýšená tendence používat jakékoliv zbraně,
- dopouští se krutosti a fyzického týrání na zvířatech,
- ničí cizí majetek, má sklony k vandalismu, vloupává se do cizích objektů.

2.3 Faktory zapříčiňující vznik kriminálního chování u mladistvých

Za vznikem kriminálního chování mladistvých může stát celá řada příčin, obecně je lze označit také za „kriminogenní faktory“² (Kuchta, Válková, 2005) a rozdělit na vnější a vnitřní faktory. Jak dále specifikuje Kraus a Hroncová (2007), vnitřní faktory jsou takové, které jsou přímo spojené s osobností jedince a determinují jeho a způsoby chování a jednání. Vnitřní faktory jsou povahy biologické, fyziologické a psychické a může se jednat o vrozené či zděděné fyzické, psychické dispozice a vlastnosti.

Za vnější faktory lze považovat zejména vliv sociálního a okolního prostředí na daného jedince, ve kterém vyrůstal nebo současně žije. Mezi vnější faktory tak můžeme

---

² Kriminogenní faktory lze specifikovat jako rizikové činitele, které vedou k páčání trestných činů, popřípadě toto nežádoucí chování vyvolávají, podporují, usnadňují, determinují nebo k němu motivují.

řadit rodinné prostředí, školní prostředí, lokalitu bydliště (např. sociálně vyloučené lokality), hodnoty sdílené vrstevnickou či jinou skupinou, ke které daný jedinec inklinuje a ve které tráví svůj volný čas apod. Rodina a škola jsou zároveň ve výchově dítěte klíčovými socializačními a výchovnými činiteli, neboť na základě působení těchto subjektů dítě přejímá normy, hodnotový systém, vědomosti a chování, které je v daném prostředí považované a uznávané za normální a správné.

Významným faktorem, který má vliv na možné sociálně patologické a kriminální chování u mladistvých, je také výskyt sociálně patologických jevů v primárním prostředí, které dítě ovlivňuje. Je velmi pravděpodobné, že dítě bude ovlivněno nejen na rovině vnitřních faktorů (genetická výbava rodičů, vrozené psychické či fyzické onemocnění, osobnost jedince apod.), ale současně již od dětství přejímá takový hodnotový systém, který považuje sociálně patologické jednání za normální a správné.

Na základě prostudované literatury - Chmelík (1998), Matoušek a Kroftová (2003), Kraus a Hroncová (2007) - níže uvádím souhrn vybraných kriminogenních faktorů rodinného prostředí, které mohou být příčinou kriminálního chování mladistvého:

- Dysfunkční rodina (konfliktní vztahy mezi rodiči, neúplná či rozvrácená rodina, špatné vztahy mezi sourozenci);
- Zanedbaná péče a výchova dětí, nízké rodičovské kompetence, nezáměr o děti;
- Fyzické a psychické týrání, agresivní chování mezi rodiči nebo ze strany rodičů vůči dětem;
- Výskyt alkoholové, drogové závislosti u rodičů či blízkých rodinných příslušníků, gambling;
- Kriminální chování rodičů, páchaní trestné činnosti;
- Nezáměr rodičů o vzdělání dítěte, jeho prospěch ve škole, nízké vzdělání rodičů
- Neschopnost smysluplně trávit čas (ať už individuálně či s rodinou) ze strany rodičů, nezáměr o způsob trávení volného času u svých dětí;
- Špatná ekonomická a sociální situace rodičů (nezaměstnanost, špatné bytové podmínky, život v sociálně vyloučené lokalitě, nedostatek finančních prostředků na zajištění základních potřeb).

Za kriminálním chováním však nemusí vždy stát pouze vrozené psychické či fyzické predispozice nebo nevyhovující rodinné prostředí. Příčinou může být také

„chycení se špatné party“. „*V popředí nemusí být nuzná situace rodiny, která nemůže dospívajícímu díky své špatné hospodářské situaci něco dopřát, ale spíše neuspokojivé mezilidské vztahy a chyby ve výchovném působení.*“ (Vališová, Kasíková, 2011, str. 413) Jak totiž autorky dále píše, kriminalita mládeže se velmi často vyznačuje skupinovým charakterem a jedinci trestnou činnost páchají pod tlakem této skupiny z důvodu předvádění se, dokázání svých schopností a odvahy nebo splnění podmínek pro přijetí do party. A právě neuspokojivé mezilidské vztahy v rodině, mezi vrstevníky, izolace ze strany okolí, šikana apod. mohou být pro dospívajícího důvodem, proč touží být přijat do jakékoliv skupiny a je pro to ochoten účastnit se i trestného chování.

3. Subjekty podílející se na identifikaci a prevenci kriminality dětí a mladistvých

V této kapitole se zaměřím na identifikaci a popis klíčových subjektů, které se podílí na řešení případů spojených s kriminalitou mládeže. U jednotlivých vybraných subjektů popíšu, jaká je přesně v tomto procesu jejich úloha, jaké služby poskytují, popřípadě podle nějaké legislativy v případě kriminality mládeže jednají či spolupracují s ostatními aktéry.

Klíčový je v tomto případě pojem „sítování“, který zajišťuje, aby spolu všechny subjekty navzájem spolupracovali v rámci mezioborové spolupráce, díky čemuž lze případy dětí ohrožených nejen kriminalitou, ale i ostatními sociálně patologickými jevy, řešit více operativně, odborně, cíleně a především účinně. Vzhledem k tomu, že problematika kriminality mládeže je, a do budoucna i bude, stále přítomným tématem, je mou snahou reflektovat v této bakalářské práci také aktuální trendy na poli prevence a intervence sociálně patologických jevů u mládeže, mezi které snaha o sítování určitě patří.

V této kapitole proto na úvod stručně uvedu definici a principy sítování, neboť se tímto pojmem budu následně zabývat také v praktické části. Jak jsem již uvedl, jedná se o aktuální fenomén v případě sociálně-právní ochrany dětí, přičemž z teoretických poznatků v kontextu provedené analýzy zajištění prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou, budou v souladu s cílem práce vyplývat také některá důležitá doporučení.

3.1 Sítování a mezioborová spolupráce jako účinný způsob prevence

Sítování je pojem, který bývá v praxi sociálně právní ochrany ohrožených dětí a mladistvých, zmiňován čím dál častěji a je považován za prostředek k optimalizaci koordinace řešení a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mladistvých. Základní charakteristikou sítě je (Gojová, 2007):

- propojenost a mezioborová spolupráce jednotlivých zapojených subjektů,
- výměna a sdílení znalostí a dovedností, zdrojů nebo kontaktů, distribuce informací,

- efektivnější a cílenější koordinace práce, eliminace špatných rozhodnutí plynoucích z neznalosti alternativních možností či kompetencí jiných oborů, předcházení duplicitní práci a s tím spojeného prodlužování procesu řešení situace
- větší udržitelnost nastavených opatření
- usnadňuje pohyb ve formálních systémech, propojuje služby a subjekty v dané lokalitě

Cílem síťování i transformace systému péče o ohrožené děti v ČR je vytvoření otevřeného a prostupného fungujícího systému, v rámci kterého bude podporována multidisciplinární spolupráce jednotlivých aktérů se záměrem včasného zajištění prevence a řešení výskytu sociálně patologických jevů a trestné činnosti u dětí a mladistvých. Žádoucí je vytvoření podmínek pro sjednocení metodiky, legislativy i kompetencí jednotlivých resortů (MPSV, MŠMT, MV, MS), které budou působit v rámci jednotné sítě pomoci³. (MPSV, 2008a, 2008b)

Podle mého názoru je z hlediska prevence proti kriminalitě dětí a mládeže síťování velice vhodným nástrojem. Pokud u této cílové skupiny existuje riziko kriminálního chování nebo dítě či mladiství již trestný čin spáchali, je velmi důležité zahájit takové preventivní opatření, aby bylo zabráněno recidivě a tento jedinec byl nadále schopen normálního fungování ve společnosti. Právě propojením činností jednotlivých resortů lze zajistit, aby byla v potaz brána všechna možná řešení a preventivní opatření ze strany odborníků různých oborů s ohledem na specifika daného jedince (věk, rodinné prostředí, sociální prostředí, psychický stav, míra závažnosti spáchaného trestného činu, apod.), a bylo vybráno nejlepší a neúčinnější opatření.

3.2 Klíčové subjekty

Co se celkově zdrojů intervence a prevence v případě kriminality mládeže týče, nejčastěji se na ní přímo podílí zástupci:

- sociálních odborů, konkrétně potom odboru sociálně právní ochrany dětí (OSPOD),

---

³ V současné době je řešení a prevence nežádoucích jevů, i kriminality, u dětí a mladistvých řešeno specificky v rámci jednotlivých resortů a v uplatňování opatření mohou být udělována neadekvátní rozhodnutí, která plynou z neznalosti možností, řešení a kompetencí jednotlivých subjektů spadajících do ostatních resortů a pomoc je roztráštěná, nejednotná a v mnoha případech neúčinná. Z toho důvodu se může např. stát, že je dítě posláno do výchovného či diagnostického ústavu, při tom by ve spolupráci s ostatními aktéry mohlo být nalezeno lepší a účinnější řešení, které by respektovalo snahu o uplatnění takového opatření, které co nejméně narušovalo pozitivní socializační vazby dítěte a jeho zdravý vývoj.

- komise sociálně-právní ochrany dětí,
- kurátoři pro děti a mládež,
- policie,
- Probační a mediační služba
- dětské lékaři, kliničtí psychologové a psychiatři,
- pedagogové a další odborní školští pracovníci,
- ústavní zařízení pro děti a mládež (dětské domovy, diagnostické a výchovné ústavy)
- různé volnočasové spolky či neziskové organizace nabízející služby pro děti a mládež (nizkoprahová zařízení pro děti a mládež, poradny apod.).

Níže se podrobněji zaměřím na vybrané subjekty: OSPOD, policie, Probační a mediační služba, soud, školská zařízení ústavní výchovy, neziskové organizace a sociální služby, volnočasové aktivity. Těmito subjekty se bude v praktické části této práce zabývat také analýza místní a časové dostupnosti služeb pomoci a prevence, SWOT analýza a návrhy pro tvorbu Plánu prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou.

3.2.1 Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Orgán sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) je orgán působící na úrovni obce v případě zajištění péče nad dětmi ohroženými možnými sociálně patologickými jevy. Podle § 6 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, se OSPOD mj. zapojuje se do řešení případů, kdy děti „*spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití.*“ OSPOD následně podle § 40 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), spolupracuje s pracovníky Probační a mediační služby, se zájmovými sdruženími občanů a osobami realizujícími probační programy, a posiluje tak výchovné působení řízení, zamezuje a předchází páchání další trestné činnosti u dětí a mladistvých. OSPOD by měl stát ve středu každé vytvořené sítě mezioborové pomoci, neboť také podle legislativy, se jedná o orgán, který přichází do styku se všemi ostatními zapojenými subjekty a získává nejvíce komplexní a podrobný přehled o dané situaci dítěte či mladistvého a tedy nejvíce kompetentní mu pomoci.

3.2.2 Škola

Škola se v případě prevence kriminálního chování řídí zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů a zákonem č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, zde zejména § 7 o zajišťování poradenských služeb zaměřených na primární prevenci sociálně patologických jevů.

3.2.3 Policie

Obecně policie zasahuje v případech, kdy vzniká podezření o trestných činech proti zdraví, trestných činech ohrožující život nebo zdraví a trestných činech proti rodině a dětem dle § 201 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. V případě kriminality mládeže zástupci policie prošetřují podezření ze spáchání činu jinak trestného dítětem, přičemž příslušné pracoviště OSPOD zajišťuje a poskytuje policii zprávy o zajištění poměrů v rodině takového dítěte, ve školském zařízení atd. Z praxe v případě trestného činu dítěte nebo mladistvého policie zasílá OSPODu dokument systém včasné intervence, kde jsou informováni o daném přestupku dítěte či nezletilého. Na základě tohoto dokumentu a kontaktování pracovníků OSPODu se provedou výslechy, seznámí se s činem i další subjekty (jako je právě OSPOD a jiné subjekty), následuje výslech pachatelů, svědků. Tím práce policie končí a případ se dále předává státnímu velitelství.

3.2.4 Soud pro mládež

Soudy pro mládež vykonávají soudnictví ve věcech mladistvých a ve věcech posuzování činů jinak trestných spáchaných dětmi mladšími 15 let dle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. Soud spolupráce zejména s OSPOD, se zájmovými sdruženími občanů a NNO, s osobami realizujícími probační programy a Probační a mediační službou. Pokud je u mladistvého rozhodnuto o umístění do vazby, jedná se o mimořádný zajišťovací prostředek. Úprava v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže je založena především na tom, že vazbu lze nahradit např. zárukou, dohledem, slibem nebo umístěním mladistvého do péče důvěryhodné osoby.

3.2.5 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba (PaMS) jedná ve smyslu zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Zasazuje se o účinné a společensky prospěšné řešení případných konfliktů spojených s trestnou činností, popřípadě dohlíží a zajišťuje efektivní a účinný výkon alternativních trestů a uložených opatření s důrazem na hájení zájmů poškozených, ochranu společenské komunity. Zastávají také činnost prevence kriminality. PaMS vychází ze součinnosti dvou oborů. Kombinuje profesi sociální práce a práva (zejména trestního), čímž vzniká nová multidisciplinární profese v systému trestní justice.

Dle výše zmíněného zákona, plnění úkolů Probační a mediační služby zajišťují střediska, která působí v sídlech okresních soudů. Plnění úkolů probíhá ve vztahu k soudům, státním zastupitelstvím a orgánům Policie ČR. Probační a mediační služba ve své praxi spolupracuje zejména s orgány sociálního zabezpečení, OSPOD, školami a školskými zařízeními, se zájmovými sdruženími občanů, NNO apod.

3.2.6 Školská zařízení ústavní výchovy

Účelem školských zařízení je zajišťovat dětem a mladistvým (od 3 do 18-19 let) náhradní výchovnou péči v zájmu jejich zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání, a to na základě rozhodnutí soudu, přičemž cílem je předcházení vzniku a rozvoji negativních projevů a chování a zmírňování či odstraňování důsledků již vzniklých poruch chování. Mezi školská zařízení ústavní výchovy patří dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy a diagnostické ústavy. Činnost, působnost, funkce a účel jednotlivých typů školských zařízení je ukotven v zákoně č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Děti, které opakovaně nedovoleně utíkají ze zařízení a páchají trestnou činnost, jsou agresivní nebo drogově závislí nebo mají ochrannou výchovu uloženou na základě recidivy, bývají umístovány do výchovných ústavů zřízených za účelem výchovy a nápravy takových mladých delikventů nebo do výchovných skupin běžných výchovných ústavů.

3.2.7 Sociální služby, Neziskové organizace

Sociální služby, neziskové organizace i různá další sdružení, dobrovolnická činnost apod. hrají v prevenci i řešení obtížných životních situací dětí, mladistvých i jejich rodin významnou roli. Tyto subjekty většinou hrají důležitou roli v komunitním plánování obcí nebo bývají zahrnuty do mezioborové spolupráce při řešení výskytu některých sociálně-patologických jevů nebo nežádoucího chování u cílové skupiny. Níže je uvedena stručná charakteristika vybraných sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tyto služby se nejčastěji podílí na řešení krizových situací a prevence sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže, popřípadě i jejich rodin.

Odborné sociální poradenství (vymezeno v § 37 zákona o sociálních službách) bývá většinou poskytováno v rámci dalších služeb jako doplňková služba nebo v rámci občanských poraden apod. Kromě pomoci a poradenství zahrnuje služba také sociální práci s jedinci při prevenci nebo řešení obtížných životních situací.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (vymezena v § 62 zákona o sociálních službách) poskytují ambulantní, popřípadě i terénní služby dětem a mladistvým ve věku od 6 do 26 let, kteří jsou ohroženi společensky nežádoucími a sociálně-patologickými jevy. Většinou se jedná o kluby, v rámci kterých probíhají vnitřní i venkovní volnočasové aktivity, zájmové, sportovní, hudební, výtvarné apod. kroužky, zahrnuje také preventivní činnost i sociální práci s ohroženými dětmi a mladistvými.

Sociálně aktivizační služby (SAS) pro rodiny s dětmi (vymezeny v § 65 zákona o sociálních službách) jsou terénní nebo ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u něhož je jeho zdravý vývoj ohrožen v důsledku dlouhodobé krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci řešit, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje nebo výskytu sociálně-patologického chování.

Kontaktní centra (vymezena v § 59 zákona o sociálních službách) jsou nízkoprahová zařízení poskytující ambulantní, popřípadě terénní služby osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Cílem služby je snižování zdravotních i sociálních rizik spojených se zneužíváním návykových látek (drogy, alkohol apod.).

Terénní programy (vymezeny v § 69 zákona o sociálních službách) jsou terénní služby poskytované jedincům, kteří vedou rizikový způsob života. Služba je

určena zejména pro uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, problémovou mládež apod. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat ve vtypovaných lokalitách a minimalizovat rizika jejich způsobu života v rámci preventivní činnosti nebo krizové intervence.

Domy na půl cesty (vymezeny v § 58 zákona o sociálních službách) poskytují mj. pobytové služby pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy (popřípadě pro jedince z jiných zařízení pro péči o děti a mládež). V případě mladistvých mohou být také tzv. „přechodným místem“ před osamostatněním se – pomáhají s nácvikem sociálních dovedností, s vyhledání vhodného pracovního uplatnění a s přípravou na smysluplný život.

3.2.8 Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity a mimoškolní výchova probíhá po vyučování, mimo rodinné a domácí prostředí, ve volném čase dítěte. Je zajišťována různými institucemi, centry, organizacemi, sdružením, hnutími apod. - sportovní kluby a oddíly, domy dětí a mládeže, hnutí (např. skaut, Junák, Brontosaurus), střediska a centra volného času, základní umělecké školy atd.

Smysluplné trávení volného času pomáhá správně formovat zájmy a hodnotovou orientaci dítěte nebo mladistvého, kultivovat jeho osobnost a upevňovat morální vlastnosti. S popsanou seberealizační funkcí volného času souvisí také vyhýbání se životním rizikovým faktorům, jako mohou být nežádoucí sociálně patologické jevy. Lze tedy říci, že aktivní a smysluplné trávení volného času hraje v prevenci kriminality významnou roli. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

4. Prevence

Prevence hraje u rizika kriminálního či opakovaného kriminálního chování nejdůležitější roli. Kriminální prevence je poměrně široký pojem, všeobecně „(...) představuje soubor nejrůznějších společenských aktivit orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů.“ (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2014, str. 142)

Obdobně prevenci kriminality vymezují také Kuchta a Válková (2005, str. 5), podle kterých ji lze definovat jako: „(...) souhrn strategií, které jsou zaměřeny především na ovlivňování samotných kriminogenních faktorů, tedy eliminaci, popřípadě alespoň omezování nepříznivého vlivu určitých jevů, aktivit a skutečností, vytvářejících podhoubí kriminality nebo ji doprovázejících (...).“ Jak totiž dále píše Vantuch (1984, str. 87), pro realizaci předcházení kriminalitě mladistvých je nutné systematicky zkoumat charakter objektivních i subjektivních příčin a podmínek, které páchaní trestné činnosti mladistvými zapříčiňují či podporují. Současně je nutné tyto podmínky kriminality odhalovat a odstraňovat ještě dříve, než se projeví jejich škodlivý vliv.

Aby byla preventivní strategie uplatňovaná na ohrožené mládeži účinná, je nutné založit ji zejména na změně okolností vedoucích k delikvenci, na snížení frekvence prvních závažných deliktů a prevenci recidivy kriminálního chování. (Svatoš, 2013, str. 150) S ohledem na cílenost a efektivnost se prevence dělí do tří skupin na základě příjemců prevence, účelu a metodiky a do tří skupin dle orientace preventivního působení. Tyto jednotlivé druhy prevence vzhledem ke kriminalitě mládeže následně podrobněji specifikuji v rámci samostatných podkapitol dále v textu.

Tabulka č. 1 Dělení prevence a charakteristika jednotlivých typů

Druh prevence dle cílové skupiny a obsahu	Charakter
Primární	Zaměřena na celou populaci, informativního a osvětového charakteru, snahou je zabránit vzniku nežádoucího chování v dané společnosti
Sekundární	Zaměřena na konkrétní rizikové skupiny ohrožené kriminálním chováním, zajištění ochrany kriminality na určitém místě, pro určitou cílovou skupinu, snahou je zabránit vzniku nežádoucího

	chování u dané skupiny
Terciární	Zaměřena na osoby, které již trestný čin spáchaly, jedná se o represivní, výchovná či trestní opatření, snahou je zabránit opakovanému vzniku kriminálního chování u daného jedince
Druh prevence dle orientace působení	Charakter
Sociální	Prevence orientovaná na společenské faktory
Situační	Prevence orientovaná na redukci či eliminaci kriminogenních faktorů a situací a na zvýšení pravděpodobnosti odhalení pachatele trestné činnosti
Viktinnosti	Prevence orientovaná na bezpečné jednání a možnostech ochrany před kriminálním chováním

Zdroj: Zoubková, Moulisová, 2004, s. 78.; vlastní zpracování tabulky.

Hlavní zásady uplatňování prevence před kriminalitou a opakovanou kriminalitou mládeže a udělování příslušných opatření jsou uvedeny v Zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, dále také v Listině základních práv a svobod nebo v Zákoně o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb., tyto principy byly dále uplatňovány například také v případě zřízení Probační a mediační služby. (Svatoš, 2013, str. 151)

Vybrané subjekty podílející se na prevenci kriminality u dětí a mládeže a jejich činnost

Nejprve, v souvislosti s předchozí kapitolou této práce, stručně připomeneme hlavní aktéry, kteří se na prevenci kriminality u dětí a mládeže podílejí a jejich úlohu v tomto systému. Klíčovým subjektem zajišťujícím programy prevence kriminality je Odbor prevence kriminality (dále jen OPK), který působí pod Ministerstvem vnitra ČR. Mezi základní činnosti OPK patří mj. také tvorba Strategie prevence kriminality v ČR, vynakládání a přerozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na oblast prevence kriminality nebo koordinace aktivit a subjektů zapojených do prevence kriminality včetně přípravy a realizace dílčích preventivních programů (např. na školách, ve spolupráci s městskou policií či Policií ČR, volnočasovými aktivitami). (Štefunková, Šejvl a kol., 2012, str. 41)

Z hlediska zapojených subjektů, by hlavním zdrojem preventivních opatření kriminality dětí a mladistvých měli v tomto případě být pracovníci pedagogicko-psychologické poradny, tedy poradenský metodik prevence a výchovný poradce, ale také ředitel školy, který řídí aktivity spojené s prevencí v dané škole a krajský školský koordinátor prevence. (Miovský, 2012, str. 22) Z poznatků vyplývajících z předchozí kapitoly, dodávám, že za klíčové subjekty v prevenci kriminality lze považovat také OSPOD, policie, volnočasové spolky a neziskové organizace.

Škola se v případě prevence kriminálního chování mládeže řídí zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a zákonem č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, zde zejména § 7 o zajišťování poradenských služeb zaměřených na primární prevenci sociálně patologických jevů. Jak píše Jedlička (2015, str. 338), systém služeb pedagogicko-psychologické poradny může být ve školství jedním z efektivních nástrojů prevence před deviantním chováním a nežádoucími patologickými jevy. V rámci prevence spolupracují se školami koordinátoři prevence kriminality a protidrogoví koordinátoři a realizují preventivní opatření prostřednictvím besed, setkání, workshopů apod. Kurátoři pro děti a mládež řeší výchovné problémy spojené např. se záškoláctvím, vztahovými problémy, šikanou apod., a to jak v oblasti prevence ve škole, tak i v rodině, kde může pracovník provádět šetření (stejně jako sociální pracovník OSPOD) a následně může doporučit, dle závažnosti situace, některou ze služeb sociální sítě. Prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality (dále RVPPK) škola zajišťuje a koordinuje opatření v rámci prevence kriminality MV, přičemž koncepčním dokumentem pro zajištění prevence kriminality je Strategie prevence kriminality (MŠMT, 2013, str. 11).

Spolupráce některých výše uvedených subjektů je za účelem prevence kriminálního chování dětí a mladistvých vymezena také v § 40 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Toto vymezení zároveň shrnuje některé zásadní principy preventivních opatření kriminality mládeže, proto je níže uvádím v plném znění.

Zákon č. 218/2003 Sb., § 40 - Spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, se zájmovými sdruženími občanů a s osobami realizujícími probační programy

- (1) *„Orgány činné podle tohoto zákona a úředníci Probační a mediační služby spolupracují s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí, zájmovými sdruženími občanů a s osobami realizujícími probační programy, aby posílili výchovné působení řízení ve věcech mladistvých, vytvořili podmínky pro individuální přístup k řešení jednotlivých věcí, včas reagovali na potřeby a zájmy mladistvých a poškozených osob i všech dalších subjektů dotčených trestnou činností a také tímto způsobem trestné činnosti zamezovali a jí předcházeli. Do řešení jednotlivých provinění podle tohoto zákona zapojují též zájmová sdružení občanů a jiné subjekty působící ve společenském prostředí mladistvého, v němž došlo k provinění, a blízké sociální okolí obviněného a poškozeného.“*
- (2) *„Zájmová sdružení občanů a osoby realizující probační i jiné programy nebo věnující se sociální práci mohou způsobem stanoveným v zákoně upozorňovat orgány činné podle tohoto zákona a příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí na skutečnosti nasvědčující tomu, že bylo spácháno provinění, a dávat tak podnět k vhodné reakci na něj. Zároveň se mohou podílet na výkonu soudních rozhodnutí a spolupůsobit při nápravě mladistvých a při vytváření jejich vhodného sociálního zázemí.“*

4.1 Primární prevence kriminality u dětí a mladistvých

Primární prevence se soustřeďuje na eliminaci výskytu daného nežádoucího jevu v rámci celé populace. Jedná se o aplikovaná opatření, která směřují k podpoře takového hodnotového systému, který odmítá výskyt nezákonného jednání. Subjekty, které v České republice uplatňují principy sociální primární prevence, jsou zejména MŠMT, MPSV, MZ, MV, rodina a obce (např. zástupci OSPOD). V rámci situační prevence, tedy omezování kriminogenních faktorů, probíhá v rámci primární prevence zejména informování o možnostech obrany proti kriminalitě, které je zajištěno resortem MV, dále veřejností a subjekty působícími na úrovni obcí. Informování a osvěta ohledně správného chování při ohrožení trestným činem, o jednotlivých druzích kriminality a následcích páchaní trestných činů, zajišťují zejména subjekty v resortu MV, MŠMT, MZ, dále veřejnost a subjekty působící na úrovni obcí. (Zoubková, Moulisová, 2004)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR má při uplatňování školní primární prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže stěžejní roli.

4.2 Sekundární prevence kriminality u dětí a mladistvých

Sekundární prevence je zaměřena na konkrétní rizikové skupiny, u kterých existuje podezření na výskyt nežádoucího patologického chování. Z hlediska sociální prevence se jedná zejména o opatření zaměřená na konkrétní druhy rizikových skupin, s ohledem na jejich věk, míru a druh ohrožení, charakteristiku lokality apod. Subjekty, které v České republice uplatňují principy sociální sekundární prevence, jsou zejména MPSV, MŠMT, MZ, MS a obce (např. zástupci OSPOD). V rámci situační prevence jsou uplatňována opatření spojená například s posílením výskytu složek bezpečnosti v dané lokalitě či při dané příležitosti (organizační), monitoring a ochrana objektů (technická) či opatření ekonomického charakteru, například snížení daní a nákladů bezpečnostním nebo sociálním službám apod. tato opatření mohou být zajištěna subjekty v resortu MV ČR, občany či obcemi. Prevence z hlediska viktimitnosti se zabývá informací a osvětou ohledně možností ochrany před nejčastěji se vyskytujícími trestnými činy a je prováděna subjekty v resortu MV, MŠMT, MZ, občany nebo subjekty na úrovni obce. (Zoubková, Moulisová, 2004)

4.3 Terciární prevence kriminality u dětí a mladistvých

Terciární prevence se zaměřuje na konkrétní jedince, kteří již trestný čin spáchali a cílem je zamezit opakovanému kriminálnímu jednání či zamezit výskytu dalšího nežádoucího chování u takového jedince. Udělování výchovných, trestních, ochranných a resocializačních opatření spadá do působnosti resortů MS (zejména soud pro mládež řídicí se Zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictvích ve věcech mládeže, viz níže), MŠMT, MPSV, MZ a obcí. V rámci situační prevence působí subjekty v resortu MV, občané a obce, přičemž důraz kladen na zvyšování objasňovacího trestných činů a vytvoření takových podmínek, které by páchaní trestné činnosti znemožnily. V orientaci na bezpečné jednání se jedná zejména o poskytování psychologického, právního či zdravotního poradenství ze strany zástupců MZ, MPSV, MS a MV a vyhledávání adekvátních a efektivních zdrojů pomoci (s tímto souvisí také potřeba vytváření komplexní sítě pomoci a zajištění odborné mezioborové spolupráce, viz předchozí kapitola). (Zoubková, Moulisová, 2004)

U kriminality mládeže je terciární prevence, tedy resocializace, snaha zabránit opětovnému páchaní trestné činnosti, zvláště důležitá. Současně Kuchta a Válková (2005, str. 291 – 292) upozorňují na některé zásadní náležitosti a principy terciární prevence, které by měly být dodržovány, aby tato preventivní opatření plnila svou

funkci a účel správně a nedocházelo k nežádoucím důsledkům. Mezi taková doporučení patří například:

- formy terciární prevence, kontroly a represe kriminality mládeže musí být specifické oproti represivním opatřením uplatňovaným vůči dospělým delikventům, vzhledem k nezralosti mládeže a jejímu specifickému postavení ve společnosti,
- udělené sankce a opatření by měly mít především výchovný a neintegrující účel, přičemž na kriminalitu mládeže by se mělo reagovat tak, aby nedocházelo ke stigmatizaci daného jedince a přetrhávání pozitivních sociálních vazeb takového dítěte či mladistvého, popřípadě k vyvolání dalšího faktoru přispívajícího k budoucí kriminalitě mladého člověka,
- z výše uvedených důvodů by měla opatření spojená s odnětím svobody dítěte, popřípadě opatření spojená s umístěním dítěte do výchovného či diagnostického ústavu, užívána až jako nejkrajnější možnost řešení a prevence před recidivou kriminálního chování.

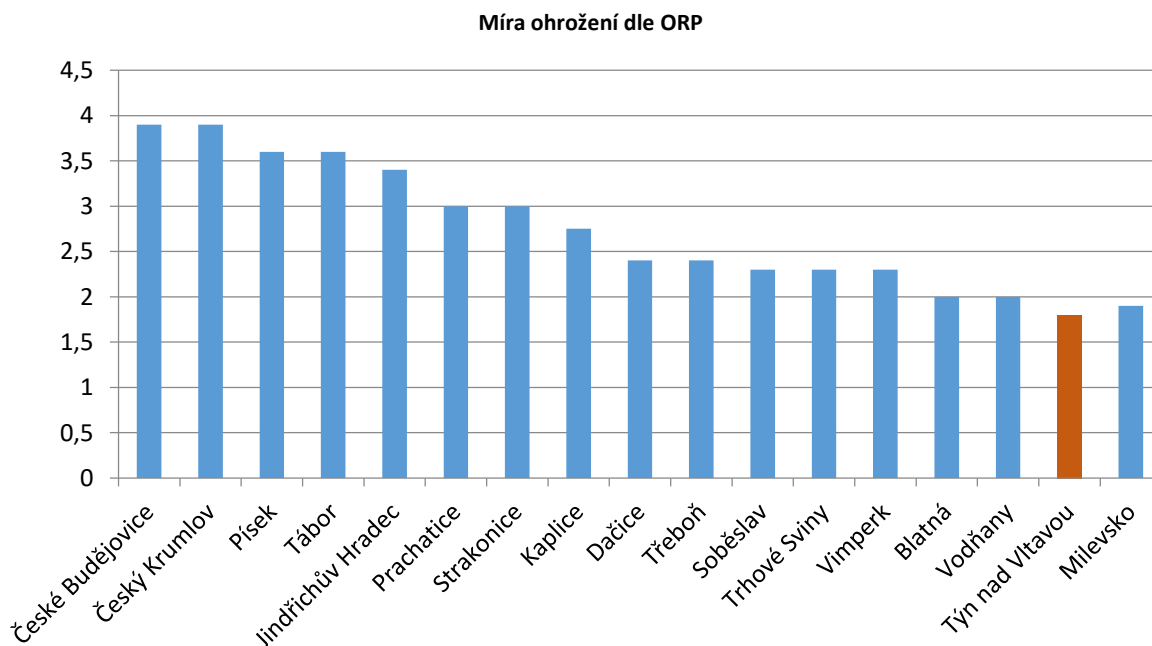
Podle § 10 Zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictvích ve věcech mládeže, může soud jako terciární prevenci udělit mladistvému výchovná opatření, ochranná opatření nebo trestní opatření. Výchovnými opatřeními jsou dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou. Ochrannými opatřeními jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova. Jejich účelem je kladně ovlivnit vývoj mladistvého ve všech aspektech a zároveň chránit společnost. Do trestných opatření patří obecně prospěšné práce, peněžitá opatření, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně, odnětí svobody nepodmíněně.

5. Bezpečnostní charakteristika města Týn nad Vltavou

Město Týn nad Vltavou se nachází v severní části okresu České Budějovice a zaujímá rozlohu 43,03 km². Počet obyvatel se v Týně nad Vltavou pohybuje okolo 14 tisíc. Od roku 2003 je město obcí III. typu. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Týn nad Vltavou patří obce: Bečice, Dolní Bukovsko, Horní Kněžeklady, Modrá Hůrka, Žimutice, Čenkov u Bechyně, Dražič, Temelín, Hosty, Dobšice, Hartmanice, Chrást'any, Všemyslice.

V roce 2013 byla zpracována Sociodemografická analýza ohrožení dětí a rodin v ČR⁴, v rámci které byla mj. hodnocena jednotlivá ORP podle míry ohrožení zkoumané cílové skupiny⁵. Týn nad Vltavou byl zařazen z celkového hlediska do ORP s nízkou mírou ohrožení (v rámci Jihočeského kraje se největší ohrožení i kriminalita a výskyt nežádoucích jevů soustřeďují zejména do Českých Budějovic, popřípadě do Českého Krumlova). V případě Týnu nad Vltavou, jak je uvedeno dále v textu, tak kriminalita není v celorepublikovém i krajské měřítku nijak významná, ovšem na lokální úrovni se potýká s významnými problémy zejména u kriminality dětí a mladistvých, což vždy představuje negativní společenský jev.

Graf č. 1 Míra ohrožení dětí a rodin dle ORP Jihočeského kraje, 2013

⁴ Zdroj: Sociodemografická analýza – mapy rozložení ohrožení dětí a rodin v ČR

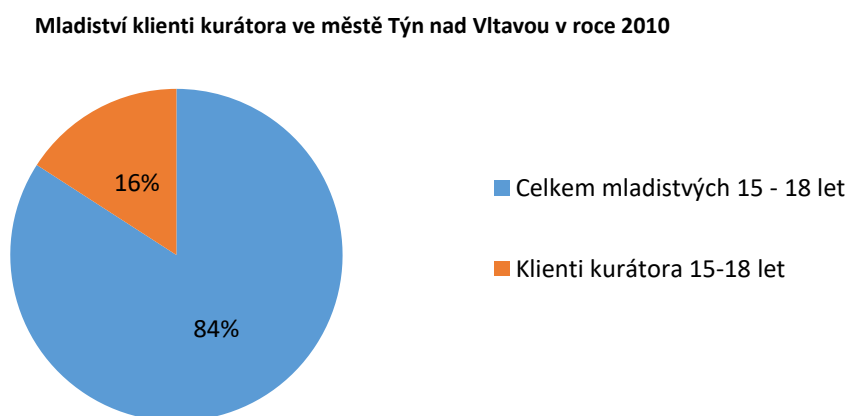
⁵ Tento indikátor ohrožení (hodnoty od 1 – nejnižší ohrožení až po 5) vycházel ze syntézy dílčích analýz ohledně bytové situace, ekonomické, vzdělanostní, sociální apod. v jednotlivých regionech. Pro každé ORP byla určena jedna výsledná hodnota, která udává míru ohrožení rodin a dětí v dané lokalitě (hodnota 1 až 2,4 znamená nízké ohrožení, 2,5 – 3,4 znamená střední ohrožení a 3,5 – 5 vysoké ohrožení)

V souhrnné statistice trestné činnosti se město Týn nad Vltavou nachází nad průměrem Jihočeského kraje, nicméně jedná se o přibližně stejnou úroveň, jako je průměr ČR. Zejména vlivem snížení rizikových podnětů (nabídka alkoholu, redukce podniků s výherními automaty ad.) a zvýšením aktivity Městské policie a Policie ČR ve městě Týn nad Vltavou a okolí.

Problémem ovšem zůstává kriminalita dětí a mládeže. Lokálně se zde ve výrazné míře vyskytuje zejména násilná a mravnostní trestná činnost, která v kombinaci se zvýšenou kriminalitou mladistvých vytváří zásadní problém trestné činnosti na území města. Kriminalita dětí a mladistvých dosahuje na území obvodního oddělení Týn nad Vltavou o 50 % vyšší četnosti případů, než činí průměr Jihočeského kraje i ČR⁶. V případě dětí a mladistvých je závažným problémem také nelegální konzumace tabáku, alkoholu i marihuany. Město Týn nad Vltavou je rovněž lokálně výraznou měrou postiženo vandalismem, především formou ničení drobného veřejného majetku (laviček, pouličního osvětlení, kontejnerů, dopravních značek apod.), také ze strany dětí a mladistvých.⁷

Z Plánu prevence kriminality města Týn nad Vltavou např. vyplynulo, že v roce 2010 byl celkový počet klientů kurátora pro mládež na odboru sociálních věcí MěÚ Týn nad Vltavou 149 klientů ze skupiny mladistvých, což při porovnání s celkovým počtem obyvatel v roce 2010 ve věkové skupině 15 – 18 let znamená, že 16 % mladistvých se vyznačovalo nějakým sociálně-patologickým či kriminálním chováním.

Graf č. 2 Podíl mladistvých klientů kurátora pro mládež Týn nad Vltavou na počtu obyvatel ve věku 15 – 18 let v roce 2010

⁶ Zdroj: Plán Prevence kriminality Týn nad Vltavou 2012 – 2015

⁷ Zdroj: Plán Prevence kriminality Týn nad Vltavou 2012 – 2015

Z pohledu kriminality mladistvých a vandalismu byly jako nejrizikovější a nejméně bezpečné oblasti města určeny zejména následující lokality: ulice Orlická, Žižkova (zejména v okolí základní školy), ulice na Bojišti (v okolí nonstop herny naproti restauraci Na Pavláčce), bývalá kotelna mezi ulicemi Vodňanská a Malostranská, Náměstí Míru a Hlinické sídliště.

6. Systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou

V následující kapitole budou nejprve představeni klíčoví aktéři podílející se na prevenci kriminality v dané lokalitě a následně budou popsány hlavní prioritní oblasti v rámci prevence kriminality dětí a mladistvých tak, jak vyplývají z některých strategických a akčních dokumentů města Týn nad Vltavou – konkrétně tedy Plán prevence kriminality Týn nad Vltavou, Plán rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku, Akční plán komunitního plánování sociálních služeb a Preventivní programy základních škol. Níže popsané poznatky reprezentují současný stav ohledně prevence a bezpečnosti a vychází z nich také formulace následných doporučení a opatření. Jsou také jedním z podkladů dále zpracované SWOT analýzy.

6.1 Institucionální analýza

Odbor sociálních věcí

MěÚ zahrnuje ve městě Týn nad Vltavou funkce a pozice: romského a protidrogového poradce, pracovníka sociálně-právní ochrany dětí, pracovníka náhradní rodinné péče, kurátora pro děti a mládež a sociální pracovníci obce, která současně působí jako sociální kurátor a veřejný opatrovník.

Z výše uvedených pracovníků jsou v otázce prevence kriminality dětí a mládeže klíčoví zejména Romský/protidrogový poradce a sociální terénní pracovníce. Romský a protidrogový poradce mj. zajišťuje preventivní činnost v oblasti užívání návykových látek, zejména u dětí a mladistvých a spolupracuje se školskými zařízeními a dalšími subjekty v otázce drogové problematiky a prevence. Sociální pracovníce obce mj. poskytuje odborné sociální poradenství, terénní služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením či sociálně patologickými jevy, včetně dětí a mladistvých.

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) městského úřadu Týn nad Vltavou se zaměřuje a zabezpečuje vyhledávání a evidenci dětí ohrožených sociálně patologickými jevy nebo dětí, které vedou zahálčivý způsob života. Dále vykonává funkci kolizního opatrovníka nezletilých dětí, poskytuje poradenství a v rámci své pravomoci rozhoduje o opatřeních spojených s výkonem ochrany dětí a svěřování do náhradní rodinné péče. Současně zastřešuje činnost kurátora pro děti a mládež a sociálního kurátora.

Bezpečnostní rada ORP

Bezpečnostní rada ORP je poradním orgánem starosty ORP v krizových situacích, mezi její členy patří např. místostarosta, tajemník obecního úřadu, zástupce Policie ČR, zástupce hasičského záchranného sboru kraje, zaměstnanec obecního úřadu, ORP a další kompetentní osoby. Do systému prevence kriminality se Bezpečnostní rada se zapojuje zejména v rámci spolupráce a zpracování Plánu prevence kriminality.

Protidrogová komise města

Ve městě Týn nad Vltavou působí protidrogová komise jako subjekt zabývající se Koncepcí a Strategií protidrogové prevence města. Členy protidrogové komise jsou: vedoucí OSV, kurátor, zástupci neziskových a sociálních institucí a organizací (PREVENT 99 z. ú. a Farní charita), Městská Policie a školy (zejména metodik prevence). Komise jedná v souladu s cíli zpracované Strategie protidrogové problematiky na rok 2012 – 2015. V rámci aktivit komise probíhá mj. monitoring sociálně patologických jevů na základních školách v Týně nad Vltavou, přičemž školy ve spolupráci s dalšími členy komise zajišťují primární prevenci pro své žáky i pro jejich rodiče.

Městská policie

Institut městské policie byl v Týně nad Vltavou opětovně ustaven v roce 2006. V rámci systému prevence kriminality a zajištění bezpečnosti, je Městská policie aktivním členem Komise prevence kriminality, spolupracuje na zpracování Plánu prevence kriminality, podílí se na přípravě a realizaci projektů v oblasti prevence (např. ve spolupráci se školami), je členem bezpečnostní rady ORP a spolupracuje na komunitním plánování sociálních služeb. Působnost Městské policie se vztahuje ke katastrálnímu území města Týn nad Vltavou a současně na základě podepsané veřejnoprávní smlouvy o výkonu úkolů obecní policie také k obcím Temelín⁸ a Všemyslice⁹

Školy

Ve městě se nachází dvě základní školy ZŠ Hlinecká a ZŠ Malá Strana. V otázce řešení projevů rizikového chování žáků jednají pedagogičtí pracovníci v souladu

⁸ A přidruženým obcím Kočín, Březí u Týna n/Vltavou, Sedlec, Lhota pod Horami, Litoradlice, Zvěrkovice, Kaliště
⁹ a přidruženým obcím Neznašov, Vseteč, Slavětice, Bohunice

s postupy krizového plánu, nejčastěji však ve spolupráci s výchovnou poradkyní nebo metodičkou prevence. Závažnější případy jsou předány k řešení sociálnímu odboru MěÚ (popř. OSPODu), popřípadě jedná-li se o chování naplňující znaky přestupku či trestního činu, vedení školy jedná v součinnosti s Městskou policií nebo Policií ČR.

Ve městě se dále nachází Gymnázium na Havlíčkově ulici, na němž také probíhají programy v rámci primární prevence, současně zde probíhá peer-projekt, v rámci něhož žáci pořádají preventivní besedy a další akce pro své mladší spolužáky nebo žáky základních škol v Týně nad Vltavou.

V rámci zkvalitňování prevence nežádoucího chování na školách je od počátku šk. roku 2014/2015 dostupná také školní psycholožka, která střídavě působí na sedmi základních školách na území ORP Týn nad Vltavou a mj. nabízí služby poradenství a krizové intervence pro žáky i jejich rodiče. Ve spolupráci s výchovným poradcem a metodikem prevence se podílí na primární prevenci sociálně patologických jevů. V rámci komunitního plánování je tato pozice vnímána jako klíčová a je žádoucí její dlouhodobější udržení.

Sociální služby, neziskové organizace

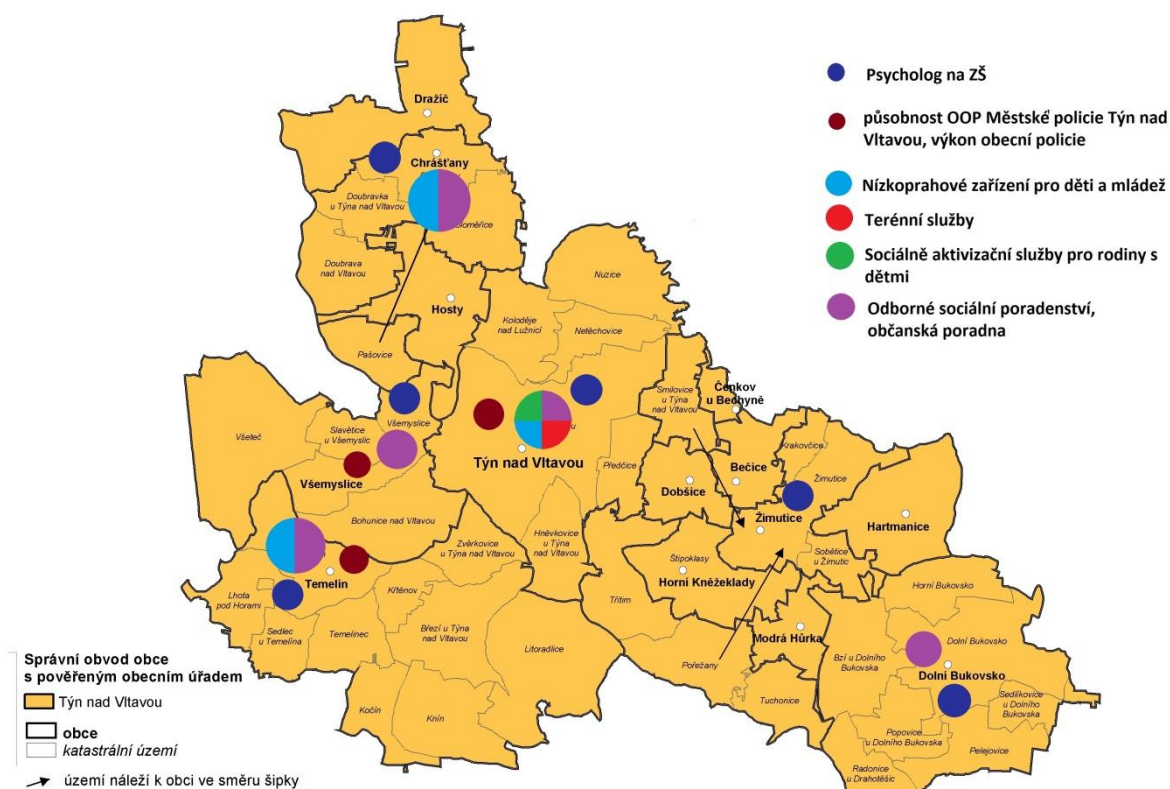
Předním poskytovatelem sociálních služeb pro rodiny s dětmi, děti a mládež nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením je Farní Charita Týn nad Vltavou, která ve městě poskytuje služby Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež „Bongo“, Občanskou poradnu a služby odborného sociálního poradenství a podílí se na realizaci projektu SOS Rodiny, který nahrazuje absentující službu SAS pro rodiny s dětmi dle § 65 zákona o sociálních službách.

Ve městě Týn nad Vltavou a blízkém okolí působí také externí poskytovatel PREVENT 99 z. ú. (Jihočeský streetwork Prevent), který poskytuje terénní sociální služby ve smyslu § 69 zákona o sociálních službách, protidrogovou a preventivní činnost, také mezi dětmi a mladistvými ve vytipovaných rizikových lokalitách. Služby jsou pravidelně poskytovány jednou týdně na dvě hodiny odpoledne.

Dalším poskytovatelem sociálních služeb je o. p. s. Domovy KLAS, které zajišťuje provoz NZDM v obci Temelín a Chrašt'any a současně zde dětem a mladistvým, popřípadě jejich rodičům, poskytuje odborné sociální poradenství.

Mapa níže zobrazuje místní dostupnost některých vyjmenovaných klíčových subjektů v otázce zajištění služeb prevence a bezpečnosti na území ORP Týn nad Vltavou. Co se dostupnosti služeb odborného sociálního poradenství týče, jedná se o jednoho poskytovatele (Farní Charita), jehož terénní pracovníci střídavě vyjíždí do okolních měst a poskytují služby v omezeném rozsahu (např. jednou týdně na pár hodin). Stejně tak je tomu v případě školního psychologa na ZŠ.

Schéma č. 1 Místní dostupnost vybraných sociálních a bezpečnostních služeb na území ORP Týn nad Vltavou

Zpracování: Vlastní

V rámci okresu České Budějovice je většina dalších sociálních služeb, služeb bezpečnosti situována právě do města České Budějovice. Odsud některé služby poskytují do okolních obcí terénní pracovníky, popřípadě fungují na okresní úrovni.

Volnočasové aktivity

Město Týn nad Vltavou nabízí poměrně pestrou nabídku volnočasových aktivit. Působí zde Základní umělecká škola Karla Komzáka, Městský Dům dětí a mládeže (MěDDM Týn nad Vltavou), který nabízí více než 60 zájmových oborů a kroužků, přičemž specifickou aktivitou v rámci prevence jsou společné aktivity pro děti a jejich

rodiče, které umožňují preventivní práci i s dospělou generací. MěDDM je současně významným členem komise prevence kriminality Týn nad Vltavou, spolupracuje na zpracování Plánu prevence kriminality, podílí se na přípravě preventivních projektů, nebo také spolupracuje na komunitním plánování sociálních služeb.

Ve snaze zlepšit volnočasové využití dětí a mládeže bylo rozpočtovou prioritou města zřídit zde skate park, který byl otevřen koncem roku 2012. Ve městě dále působí řada nejrůznějších sdružení či organizací, v roce 2011 zde byla zprovozněna víceúčelová sportovní hala, dále se zde nachází sportoviště u ZŠ na Malé Straně a mnoho dalších dětských hřišť po celém městě. V Týně nad Vltavou působí tři mateřská centra s různorodým a rozvojovým i preventivním programem pro rodiče a malé děti.

6.2 Strategické dokumenty a preventivní programy města Týn nad Vltavou

Níže je uvedena analýza současného systému prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou tak, jak vyplývá z aktuálních lokálních strategických a preventivních plánů a dokumentů. Na jejich tvorbě i realizaci stanovených cílů se podílí převážně výše uvedení aktéři. Současně Rada města v lednu 2012 schválila pracovní skupinu „prevence kriminality“, včetně funkce manažera prevence kriminality, kterým je tajemník bezpečnostní rady ORP. Hlavní aktivitou této pracovní skupiny je vypracování Plánu prevence kriminality¹⁰, případně podávání žádostí a realizace dotovaných programů a projektů. Např. za město Týn nad Vltavou byl již Ministerstvem vnitra ČR podpořen a úspěšně zrealizován projekt „Skatepark – vybavení preventivně výchovného a sportovního areálu pro mládež“, nyní v rámci situační prevence bude město v novém období žádat MV o finanční prostředky na městský dohlížecí kamerový systém a v rámci sociální prevence o dotace na street workout hřiště.¹¹

6.2.1 Plán prevence kriminality Týn nad Vltavou

Plán prevence kriminality města Týn nad Vltavou¹² je klíčovým strategickým dokumentem, na jehož přípravě se podílí zejména členové městské Komise prevence kriminality, kteří dále spolupracují s Policií ČR i Městskou policií a členy pracovní skupiny „dětí, mládež a sociálně vyloučení“ komunitního plánování sociálních služeb (např. školy, sociální odbor, poskytovatelé sociálních služeb apod.). Aktuální verze

¹⁰ Aktuálně je připravován Plán prevence kriminality na rok 2017 – 2022

¹¹ Zdroj: Plán Prevence kriminality Týn nad Vltavou 2012 – 2015.

¹² Zdroj: Plán Prevence kriminality Týn nad Vltavou 2012 – 2015

Plánu prevence kriminality města Týn nad Vltavou 2012 - 2015 navazuje na lokální programy prevence kriminality zpracované v letech 2005 a 2007, dále vychází ze Strategie prevence kriminality v ČR na roky 2012 - 2015, Strategie rozvoje města Týn nad Vltavou 2009 – 2013 a Plánu rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku. Hlavním cílem plánu je zvýšit pocit bezpečí občanů města prostřednictvím snížení míry a závažnosti trestné činnosti, jedním ze specifických cílů je poté také snížení kriminality dětí a mládeže.

Mezi priority prevence podle tohoto plánu patří např. rozšiřování počtu strážníků Městské policie nebo zajištění větší bezpečnosti ve městě skrze zavedení kamerového systému a lepšího osvětlení rizikových lokalit, které by přispělo ke snížení pouliční kriminality a vandalismu a ke zvýšenému pocitu bezpečí občanů. Dále bylo v rámci zkvalitňování trávení volného času jako prevence cílem vybudování skate parku, což se splnit podařilo. Za důležitou oblast preventivní plán označil také informování a poradenství, zejména v oblasti preventivních přednášek a besed na školách, zajištění podpory psychologa apod. Jako klíčová byla identifikována také potřeba zachování současného systému aktivit sociální prevence, zejména s ohledem na činnost MěDDM, občanskou poradnu, NZDM Bongo nebo podpora PEER aktivistů na školách (viz dále v textu).

6.2.2 Preventivní programy základních škol Týn nad Vltavou

Z programů prevence základních škol ve městě Týn nad Vltavou za školní roky 2015 – 2017 vyplynulo, že v otázce kriminálního chování dětí a mládeže se nejčastěji objevují případy šikany a agresivního chování zaměřené jak proti spolužákům, tak i vyučujícím, dále užívání nelegálních návykových látek (alkohol, tabák, výjimkou není ani marihuana) nebo záškoláctví a podvody (např. se žákovskými knížkami). Závažným problémem, který se postupně začíná častěji objevovat, je také kyberšikana.

V rámci šetření ve školním roce 2015/2016 bylo zjištěno, že většina žáků 2. stupně uvedla nějakou zkušenost s tabákem či alkoholem i přes povědomí o tom, že konzumace návykových látek poškozuje jejich zdraví. Malé množství alkoholu žáci považují za běžnou a neškodnou součást společenského života. Žáci 9. ročníků jsou současně velmi tolerantní také vůči marihuaně. Žáci 2. stupně upozornili také na poměrně častý výskyt různých forem kyberšikany na internetu, konkrétně se vyskytly případy krádeže identity, pomluv, agresivních komentářů apod.

Četné zkušenosti s konzumací návykových látek a dalšími formami kriminálního chování u žáků 2. stupně základních škol v Týně nad Vltavou prokázalo také další dotazníkové šetření realizované v rámci preventivního programu na šk. rok 2016/2017. Z průzkumu vyplynulo, že zhruba polovině žáků byla opakovaně nabídnuta návyková látka. Osobní zkušenost s kouřením popsalo asi 13 % respondentů a zhruba třetina z těchto žáků uvedla, že v kouření dále pokračuje. Celkem 12 žáků 2. stupně popsalo také zkušenost s užíváním marihuany. Zkušenost s alkoholem přiznalo 86 % oslovených žáků, i když ve většině případů se jednalo pouze o požití alkoholu za přítomnosti rodičů, a to před 12. rokem věku. Důležitou informací pro tvorbu preventivních programů by mohlo být zjištění, že někteří žáci uvedli, že jim problematika návykových látek dělá starosti, ale nemají nikoho, s kým by si tom promluvili a mohli se poradit nebo neví, kde zdroje pomoci hledat.¹³

Ačkoliv město nabízí poměrně širokou nabídku volnočasových aktivit a mimoškolního trávení volného času (skatepark, ZUŠ, dům dětí a mládeže, NZDM a další sportovní a kulturní zájmové činnosti dostupné ve městě a organizace či spolky, které nabízejí volnočasové aktivity), přetrvávajícím problémem však zůstává nižší zájem o nabízené mimoškolní aktivity a velmi nízké zapojení dětí a mládeže s projevy rizikového chování.¹⁴

6.3.3 Komunitní plánování rozvoje sociálních služeb

V této podkapitole jsou uvedeny některé důležité prioritní oblasti komunitního plánování s ohledem na cílovou skupinu děti a mladiství ohrožení kriminálním a sociálně-patologickým chováním. Cíle plánu rozvoje sociálních služeb je v Týně nad Vltavou zkvalitnění a zachování stávajících sociálních služeb, vytvořit na sebe navazující systém sociálně preventivní péče ve všech rovinách (tzn. péče o jednotlivce, skupinu i rodinu). Dílčím záměrem potom je, že služby pro děti a mládež se musí rozvíjet nejen v Týně nad Vltavou, ale i v okolních obcích regionu ORP.

Všechny níže uvedené aktivity jsou do Plánu rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku¹⁵ v rámci prioritní oblasti věnující se systému sociálně preventivní péče o děti a mládež zahrnuty dlouhodoběji.

---

¹³ Zdroj: Preventivní program školy ZŠ Týn nad Vltavou, malá strana, školní rok 2016/2017.

¹⁴ Strategický plán rozvoje města Týn nad Vltavou na rok 2016 – 2022, str. 42

¹⁵ Zdroj: Plán rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku 2013 - 2016. Komunitní plánování sociálních služeb; Plán rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku - Akční plán pro rok 2017

Podpora nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Bongo

Nízkoprahové zařízení je určené pro děti a mládež ve věku 12 – 26 let a je situováno na sídlišti Hlinky, které je již dlouhodoběji ohrožené označením sociálně vyloučená lokalita¹⁶ a právě NZDM Bongo je jedním z nástrojů, který má tento nežádoucí průběh zvrátit. Cílem tohoto zařízení je zachovat stávající kapacity i dostupnost ambulantní služby. NZDM působí ve spolupráci s ostatními aktéry na prevenci kriminality ve městě Týn nad Vltavou.¹⁷ I přes zcela jednoznačnou identifikaci zásadní důležitosti této služby v otázce prevence kriminality a dalších nežádoucích jevů u cílové skupiny, se zařízení potýká se zásadním snižováním dotací ze strany státu i kraje.

Při analýze návštěvnosti NZDM Bongo za posledních 5 let bylo zjištěno, že postupně návštěvníků ubývá, stejně tak počet kontaktů má spíše klesavou tendenci. Otázkou tedy zůstává, zda je při zachování kapacity klubu nižší návštěvnost způsobena úbytkem ohrožených dětí a mládeže, popřípadě pestřejší nabídkou využití volného času (např. MěDDM, skate park apod.) nebo zájem dětí a mládeže celkově postupně opadá a nemají zájem klub navštěvovat.

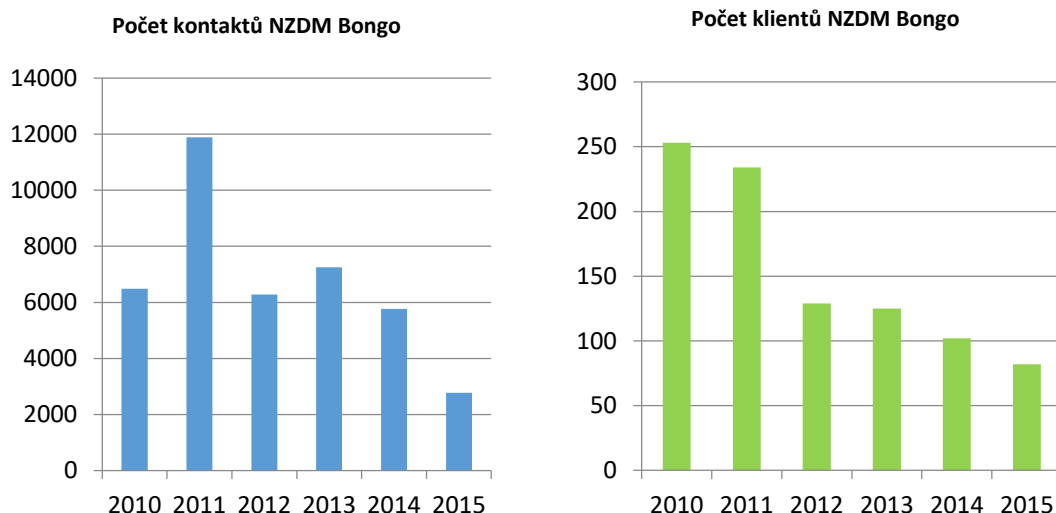
Graf č. 3 Počty klientů a kontaktů NZDM Bongo za roky 2010 - 2015

---

¹⁶ Sídliště Hlinky bylo postaveno za účelem zajištění ubytování pro stavitele a dělníky z celé ČR podílející se na stavbě jaderné elektrárny Temelín (JETE). Po do dokončení stavby JETE přišla většina těchto lidí o práci a zůstala ve městě zcela bez předchozí vazby na místo. Vzhledem k tomu, že se většinou jednalo o jedince v produktivním věku, nyní se jejich děti dostávají do období dospívání a vzhledem k nedostatečnému ekonomickému i sociálnímu zázemí v uvedené lokalitě jsou více ohroženi nežádoucími sociálně-patologickými jevy.

¹⁷ Např. v roce 2014 NZDM realizovalo přednášky a besedy na 12 preventivních témat: sekty, virtuální drogy, beseda se streety o závislostech, závislost na hracích automatech, beseda o sociálních službách, závislost na alkoholu, beseda o aktivních zálohách, beseda o rasismu a xenofobii, beseda s městskou policií na téma kriminalita dětí a mládeže, návštěva služebny státní Policie ČR, beseda o šikaně a násilí, workshop sebeobrany. Zdroj: Výroční zpráva 2014. Farní charita Týn nad Vltavou

Zdroj: Výroční zprávy farní charita Týn nad Vltavou 2015 – 2010. Zpracování: vlastní

V sousední obci Temelín se nachází Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Temelín, jehož podpora je také zahrnuta do Plánu rozvoje sociálních služeb města Týn nad Vltavou, a to právě v rámci již zmíněného cíle rozvoje služeb pro rodiny s dětmi nejen v Týně, ale i v okolních obcích regionu.

Vznik sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Důvodem pro nutnost zavedení této registrované sociální služby dle § 65 zákona o sociálních službách, je ve městě nejen vzrůstající ohrožení obyvatel (především tedy rodin s dětmi) sociálním vyloučením, ale také novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, účinné od 1. 1. 2013, v rámci které je očekáván zvýšený zájem o tuto službu a bylo by ideální zajistit její optimální dostupnost. Realizátorem služby by měla být Farní charita Týn nad Vltavou ve spolupráci se sociálním odborem města. Služba doposud nebyla ve městě zavedena, ačkoliv byla identifikována její vysoká důležitost v otázce prevence kriminality a dalších nežádoucích jevů u rodin a dětí a mládeže.

Nicméně na absenci výše popsané registrované sociální služby SAS pro rodiny s dětmi reagovala v roce 2013 Farní charita Týn nad Vltavou realizací projektu s názvem SOS Rodina, jehož smyslem je poskytovat rodinám s dětmi v evidenci OSPOD (tedy těm, u nichž je vývoj dětí ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat) sociálně-aktivizační služby v jejich přirozeném prostředí. Služby v rámci projektu probíhají ve spolupráci se sociálním odborem města, zejména v rámci vytipování ohrožených rodin

z evidence orgánu SPOD. Podpora další aktivity projektu SOS Rodina je také zahrnuta do Akčního části Plánu rozvoje sociálních služeb města Týn nad Vltavou.

Podpora PEER-PROGRAMU ve školách

PEER-PROGRAM je vrstevnický program primární prevence probíhající na školách, který je cílen na populaci školních dětí od 12 do 16 let. Studenti gymnázia Týn nad Vltavou provádějí po zaškolení preventivní činnost (na téma drogové závislosti, mezilidské vztahy atd.) formou besed u mladších studentů gymnázia a žáků Základní školy Hlinecká a Základní škola Malá Strana. Aktuálně ve městě působí 28 peer-aktivistů, kteří fungují jako neformální vzory a skrze informační a preventivní činnost zaplňují mezeru v působení na postoje, názory a komunikační dovednosti dětí a mládeže v oblasti kriminality a sociálně-patologických jevů.

Témata se mj. odvíjí také od aktuálně identifikovaných problémů mezi dětmi a mládeží ve městě, čímž se preventivní program snaží aktivně reagovat na skutečné hrozby a vznikající sociálně-patologické jevy. Příkladem může být problematika závažného případu šikany, který se v roce 2016 objevil na gymnáziu. Všeobecně se mezi mládeží zvýšila také agresivita, ať už slovní nebo formou vandalismu. Právě z toho důvodu byla jako prioritní témata peer-programu na aktuální školní rok zahrnuta zejména problematika vandalismu, šikany a užívání návykových látek. Obecně se zvýšila agresivita žáků, která se projevila jak v jejich slovním projevu, tak i v jejich vztahu ke školnímu majetku (případy vandalismu)¹⁸.

---

¹⁸ Zdroj: Preventivní program školy ZŠ Týn nad Vltavou, malá strana, školní rok 2016/2017

7. SWOT analýza systému prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou

V této kapitole je představena SWOT analýza (tedy silné, slabé stránky a příležitosti a hrozby) systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou tak, jak vyplynula z předchozí sekundární analýzy příslušných dokumentů a analýz. Z vypracované SWOT analýzy následně vychází navrhovaná doporučení a opatření.

Tabulka č. 2 SWOT analýza systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou

<p><u>Silné stránky</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Působení Farní charity Týn nad Vltavou (činnost NZDM) • Program primární prevence na školách, provázání činnosti mezi studenty gymnázia a žáky základních škol • Pestrá nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež v rámci programu primární prevence • Komunitní plánování sociálních služeb • Terénní program pro uživatele drog • Sociální pracovníce při MěÚ • Působnost a činnost školního psychologa na základních školách v ORP • Činnost Městské policie, zavedení nepřetržité non-stop služby, • Spolupráce subjektů v otázce prevence kriminality 	<p><u>Slabé stránky</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Absence sociální služby SAS pro rodiny s dětmi • Absence služeb dům na půl cesty pro mladistvé ohrožené kriminálním chováním nebo sociálně-patologickými jevy, služeb sociálního bydlení pro sociálně vyloučené rodiny s dětmi • Výskyt lokality ohrožené sociálním vyloučením – zvýšené riziko výskytu kriminality dětí a mládeže • Vyšší míra kriminality dětí a mládeže v rámci Jihočeského kraje • Častá nelegální konzumace tabáku, alkoholu i marihuany, vandalismus a šikana, agresivní chování vyskytující se u dětí a mládeže • Nižší zájem dětí a mladistvých o dostupnou nabídku volnočasových aktivit
<p><u>Příležitosti</u></p>	<p><u>Hrozby</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> • Zavádění spolupráce na místní a časové dostupnosti sociálních služeb pro ohrožené rodiny, děti a mládež s okolními obcemi • Evropské projekty, dotace z ESF na podporu vzniku či udržení sociálních služeb na podporu prevence kriminality dětí a mládeže • Zavedení kamerového systému (zvýšení bezpečnosti ve městě) • Podpora služeb prevence kriminality pro děti a mládež – rozšíření činnosti NZDM, terénních služeb, poradenských služeb pro děti • Síťování služeb, mezioborová spolupráce, institut případové konference • Možnost komunikace s veřejností, propagace příkladů dobré praxe skrze facebook a jiné sociální sítě jednotlivých subjektů 	<ul style="list-style-type: none"> • Snižováním dotací ze strany státu i kraje • Nezaměstnanost, výskyt sociálně vyloučených a ohrožených rodin s dětmi – děti a mladiství se sklony ke kriminálnímu a sociálně-patologickému chování • Zánik neziskových organizací poskytujících sociální služby nebo pořádajících volnočasové aktivity • Nedostatek finančních prostředků, ekonomická krize • Finanční náročnost a dostupnost aktivit pro smysluplné využití volného času mládeže (vysoké finanční náklady pro sociálně vyloučené obyvatele) • Zánik poskytovatelů (NNO) sociálních služeb – zejména NZDM, terénní práce apod.
--	---

Zpracování: vlastní

8. Doporučení a navrhovaná opatření pro zachování či zlepšení systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou

Níže jsou uvedena některá doporučení a návrhy, která vyplynula ze sekundární analýzy bezpečnosti a analýzy systému prevence kriminality dětí a mladistvých. Návrhy a doporučení korespondují s výše zpracovanou SWOT analýzou.

Jak například vyplynulo z dotazníkového šetření mezi žáky 2. Stupně ZŠ, mnozí mají o závažnosti drogové problematiky povědomí a její výskyt v jejich okolí jim dělá starosti, ale nemají nikoho, s kým by si tom promluvili. V této souvislosti se navrhuje zařadit do preventivních programů i osvětovou a informační činnost ohledně toho, kde mohou žáci vyhledat ve svém okolí pomoc (např. propagace aktivit a služeb NZDM, příslušní odborní pracovníci školy, školní psycholog apod.). Tato aktivita byla také popsána v Akčním plánu rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku 2013 – 2016, kde právě v rámci Strategie protidrogové problematiky byla identifikována a popsána potřeba vytvoření uceleného adresáře preventivních služeb a dostupných zdrojů pomoci. V souvislosti s výše uvedenými skutečnostmi se navrhuje vytvoření takového adresáře nejen v tištěné podobě formou letáčků nebo brožurek, ale také vytvoření online databáze, která by byla veřejně zpřístupněna na internetových stránkách města.

Ačkoliv NZDM Bongo hraje ve městě významnou roli v rámci primární prevence kriminality dětí a mládeže i v rámci smysluplného využívání volného času, za poslední roky dochází k neustálému úbytku klientů i kontaktů. Doporučuje se proto provést v tomto ohledu šetření (např. formou dotazníků), z jakého důvodu k nižší návštěvnosti dochází. S ohledem na získané výsledky se poté navrhuje upravit nabídku aktivit a služeb NZDM zjištěným přáním a potřebám dětí a mládeže tak, aby je více motivovala k účasti.

S ohledem na rostoucí problémy v oblasti kriminálního i sociálně-patologického chování dětí a mladistvých, s ohledem na zvyšující se riziko výskytu sociálně vyloučených lokalit se doporučuje zaměřit pozornost na podporu vzniku terénních sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (popřípadě rozšíření stávající formy této služby v podobě projektu SOS Rodiny), které by přímo v rodinách poskytovaly služby náviku sociálních, rodinných i finančních dovedností, pomoc s přípravou dětí do školy s důrazem na zapojení rodičů, vykonávaly přímo v rodinách preventivní

činnost apod. V současné situaci je nicméně žádoucí udržovat činnost Farní charity v rámci projektu SOS Rodiny a zejména spolupráci sociálního odboru města a sociální pracovnice.

V rámci zvyšování bezpečnosti občanů kraje a snižování výskytu sociálně nežádoucích jevů a kriminality u dětí a mladistvých se doporučuje celkové zkvalitnění systému prevence kriminality na krajské i místní úrovni. Klíčová je především koordinace participujících subjektů v oblasti prevence kriminality, zejména prostřednictvím síťování a mezioborové spolupráce. Pozornost by měla být cílena také na zvyšování odpovědnosti veřejnosti v oblasti bezpečnosti formou realizace osvětové činnosti, preventivních aktivit a informovanosti veřejnosti o možnostech ochrany a předcházení kriminalitě (např. již zmíněnou formou distribuce letáčků či vytvoření přehledné online databáze či sítě zdrojů pomoci a služeb).

Jak vyplynulo z Plánu prevence kriminality i Plánu rozvoje sociálních služeb, město se v otázce zvýšení bezpečnosti a poklesu kriminality usiluje zejména o získání dotací na zřízení městského kamerového systému. Fungování kamerového systému by výrazně přispělo k monitoringu a snížení pouliční kriminality a vandalismu ve vytipovaných oblastech, což by vedlo k celkovému zvýšení pocitu bezpečnosti nejen v rizikových lokalitách, ale ve městě celkově. Na základě identifikace rizikových lokalit se doporučuje zaměřit působnost kamerového systému na části města: ulice Orlická, Žižkova, Na Bojišti, bývalá kotelna mezi ulicemi Vodňanská a Malostranská, Náměstí Míru a Hlinické sídliště. Doposud byla v této záležitosti zpracována studie proveditelnosti.

Týn nad Vltavou jako jedno z mála ORP Jihočeského kraje nemá doposud evidovanou žádnou oficiální sociálně vyloučenou lokalitu¹⁹. Nicméně Hlinecké sídliště vykazuje vysoké riziko výskytu potenciálních sociálně vyloučených rodin a jedinců, a aspiruje tak na oblast označenou jako sociálně vyloučená. Také z toho důvodu se doporučuje výrazně posílit preventivní činnost a činnost terénních sociálních služeb v této oblasti, a zamezit tak případné situaci, kdy se tato oblast mezi sociálně vyloučené oficiálně zapíše.

Ačkoliv je ve městě dostupná poměrně bohatá nabídka volnočasových aktivit, ze strany poskytovatelů a zapojených subjektů je identifikována poměrně nízká účast a

---

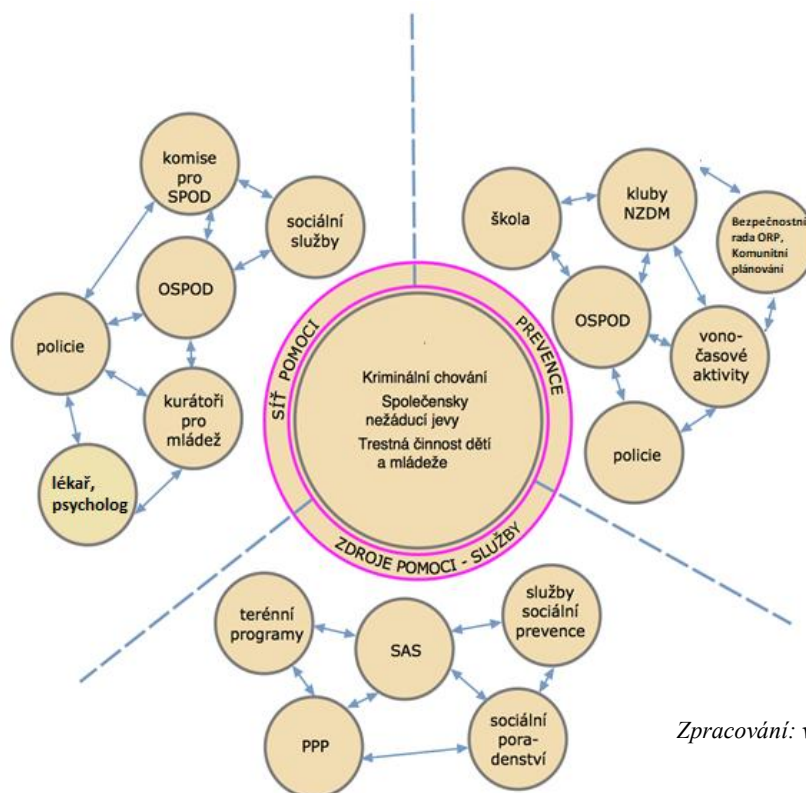
¹⁹ Zdroj: Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje v roce 2015 – 2016

zájem ze strany dětí a mladistvých. V tomto ohledu se tedy doporučuje zlepšit propagaci nabízených volnočasových aktivit s cílem navýšit účast a zájem ze strany veřejnosti. V tomto ohledu se doporučuje zejména spolupráce poskytovatelů volnočasových aktivit a školy (distribuce propagačních materiálů o dostupných aktivitách, pravidelná informovanost žáků ze strany učitelů apod.), popřípadě ze strany NZDM, v rámci kterého může docházet ke zprostředkování nabídky dalších dostupných zájmových činností pro děti a mládež ve městě a okolí.

Jako klíčová se osvědčila také funkce Městské policie, která byla ve městě znovu zavedena a poskytuje bezpečnostní služby také v okolních obcích. V současné době dochází k rozvoji této instituce a ve městě např. začal fungovat tzv. non-stop služba strážníků. Také s ohledem na výskyt rizikových a nebezpečných lokali ve městě, hrozcí sociální vyloučení atd. se výrazně doporučuje minimálně zachovat současné počty policistů i nepřetržité služby, v ideálním případě tyto počty navýšit o další pracovníky.

V souvislosti s trendem síťování se doporučuje v rámci komunitního plánování více cílit na mezioborovou spolupráci (také v rámci okresu či kraje). V případě některých nežádoucích jevů, jako je šikana, záškoláctví, nelegální užívání návykových látek apod., se doporučuje využívat institutu případové konference, která účinně spojuje mezioborovou činnost zapojených aktérů a přispívá k efektivnímu řešení daných problémů a k prevenci jejich dalšího výskytu.

Schéma č. 2 Návrh podoby a fungování místní sítě prevence, pomoci a služeb v případě kriminálního chování dětí a mladistvých

Zpracování: vlastní

V rámci zlepšování komunikace s veřejností se doporučuje také pravidelně propagovat příklady dobré praxe z oblasti prevence kriminality a zvyšovat tak pocit bezpečí a důvěru v orgány bezpečnosti a další v oblasti prevence, odbourávat předsudky ohledně některých ohrožených cílových skupin a zlepšovat občanské soužití ve městě i jeho okolí. Jako vhodný komunikační kanál se k tomuto účelu hodí např. facebookové stránky či jiné sociální sítě, skrze které město, Městská policie, NNO apod. propagují svou činnost.

Tabulka níže uvádí syntézu a shrnutí hlavních doporučení a návrhů opatření, včetně klíčových subjektů, které by se mohly podílet na případné implementaci a realizaci doporučené aktivity.

Tabulka č. 3 Shrnutí navrhovaných doporučení a opatření systému prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou

Oblast	Doporučená aktivita	Klíčové subjekty
Komunikace s veřejností	Vytvoření komplexního adresáře preventivních služeb a dostupných zdrojů pomoci pro děti a	MěÚ sociální odbor, neziskové organizace,

	mladistvé	Městská Policie,
Sociální služby	Podpora vzniku terénních sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi dle § 65 (popřípadě rozšíření stávající formy této služby v podobě projektu SOS Rodiny)	KÚ JČ kraje, MěÚ sociální odbor, neziskové organizace
Bezpečnost	Zkvalitnění systému prevence kriminality na krajské i místní úrovni s důrazem na koordinaci participujících subjektů, síťování a mezioborovou spolupráci.	KÚ JČ kraje, MěÚ sociální odbor, neziskové organizace, školy, Policie ČR, Městská Policie
Bezpečnost	Zřízení kamerového systému (zejména v identifikovaných rizikových a nejvíce nebezpečných lokalitách města)	MěÚ, Policie ČR, Městská Policie
Sociální služby	Posílení preventivní činnosti a činnosti terénních sociálních služeb v oblasti Hlinického sídliště se záměrem zamezení vzniku sociálně vyloučené lokality	MěÚ sociální odbor, neziskové organizace
Volnočasové aktivity	Zlepšení propagace nabídky volnočasových aktivit, posílení spolupráce poskytovatelů volnočasových aktivit a školy, zvýšení zájmu dětí a mladistvých o účast na smysluplném trávení volného času	MěÚ sociální odbor, neziskové organizace, školy, poskytovatelé volnočasových aktivit
Bezpečnost	Udržení a zachování institutu Městské policie s ohledem na zavedenou non-stop službu, rozšiřování řad strážníků	Policie ČR, Městská Policie
Spolupráce mezi subjekty	Využití síťování služeb, mezioborové spolupráce, zavedení či využívání institutu případové konference	MěÚ sociální odbor, neziskové organizace, Městská Policie, školy, KÚ JČ kraje
Komunikace s veřejností	Propagace pozitivních příkladů, pravidelné propagování příkladů dobré praxe z oblasti prevence kriminality (např. skrze facebookové stránky města,	MěÚ, Městská Policie, NNO

	Městské policie, neziskových organizací apod.)	
Sociální služby	Propagace služeb a aktivit NZDM, provedení hodnotícího šetření s cílem zjistit skutečné potřeby a přání dětí ohledně programu zařízení a zvýšit motivaci o účast (propagace ve spolupráci s dalšími aktéry, např. školou)	NZDM, MěÚ, škola

Zpracování: vlastní

Závěr

Jako téma bakalářské práce byla zvolena Prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Cílem teoretické části bylo popsat a vymezit důležitá teoretická východiska a poznatky ohledně kriminality dětí a mládeže jako nežádoucího sociálně-patologického chování a prevence. Byla uvedena specifika a faktory zapříčiňující kriminality dětí a mladistvých. Popsány byly také základní subjekty, které se podílí na identifikaci, řešení a prevenci kriminality dětí a mladistvých a to zejména z toho důvodu, že tyto subjekty také identifikuje praktická část v rámci konkrétní lokality a konkrétní působnosti a spolupráce na prevenci ve městě Týn nad Vltavou. V závěrečné kapitole teoretické části bylo představenoěžiskové téma práce, tedy prevence, systém prevence, její dělení na primární, sekundární a terciární.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a vyhodnotit současný systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou a podle jejich závěrů navrhnout odpovídající opatření na zvýšení účinnosti plánu prevence města. Jako metody výzkumu byly zvoleny sekundární analýza dat a SWOT analýza. Současně byly stanoveny dvě výzkumné otázky, na které se praktická část snažila nalézt odpovědi. Co se současného systému prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou týče, ve městě poměrně dobře spolupracují (také v rámci komunitního plánování) jednotlivé zapojené subjekty, jakými je sociální odbor městského úřadu, policie, školy i někteří poskytovatelé sociálních služeb. Na velmi dobré úrovni je také spolupráce škol a gymnázia v otázce primární prevence kriminality a nežádoucích sociálně-patologických jevů nebo působení nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, a to nejen v Týnu, ale i v některých okolních obcích a činnost školního psychologa na základních školách. Naopak lokalita se potýká s mnoha nepříznivými vlivy a faktory, jakými je zejména všeobecná vyšší míra kriminality dětí a mládeže v rámci Jihočeského kraje, častá nelegální konzumace tabáku, alkoholu i marihuany, výskyt vandalismu a šikany, agresivního chování u dětí a mládeže. Ve městě se nachází také lokalita Hlinské sídliště, která je již dlouhodoběji ohrožena možným sociálním vyloučením jejích obyvatel a zvýšeným výskytem nežádoucích jevů. V Týně nad Vltavou chybí také některé důležité sociální služby, především sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v optimální dostupnosti.

V souladu s výše uvedeným výchozím stavem se práce dále zabývala otázkou, jakým způsobem by měl být systém prevence kriminality ve městě udržen či posílen? Jako doporučení bylo v oblasti bezpečnosti navrženo např. zkvalitnění systému prevence kriminality na krajské i místní úrovni s důrazem na koordinaci participujících subjektů, síťování a mezioborovou spolupráci, zřízení kamerového systému (zejména v identifikovaných rizikových a nejvíce nebezpečných lokalitách města) nebo udržení a zachování institutu Městské policie s ohledem na zavedenou non-stop službu či rozšiřování řad strážníků. V oblasti sociálních služeb bylo navrženo, aby byl podpořen vznik terénních sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi dle § 65 a aby byla celkově posílena preventivní činnost a činnosti terénních sociálních služeb v oblasti Hlinického sídliště se záměrem zamezení vzniku sociálně vyloučené lokality. Jako důležitá se ukázala také potřeba vytvoření komplexního adresáře preventivních služeb a dostupných zdrojů pomoci, kde by mohly děti i jejich rodiče v případě krizové situace rychle a snadno nalézt požadované kontakty nebo potřeba zlepšení propagace nabídky volnočasových aktivit s ohledem na zvýšení zájmu dětí a mladistvých o účast na smysluplném trávení volného času, neboť v současné době je nabídka volnočasového vyžití v Týně nad Vltavou poměrně pestrá, ale ukázalo se, že účast ze strany dětí a mládeže je nízká a zájem opadá.

Na závěr lze tedy říci, že stanovené cíle práce byly splněny, a to na úrovni teoretické i praktické. Praktická část v souladu s uvedeným cílem analyzovala a vyhodnotila současný systém prevence kriminality dětí a mládeže ve městě Týn nad Vltavou a na základě provedené SWOT analýzy navrhla odpovídající opatření na udržení či zvýšení účinnosti plánu prevence města. Prověření relevantnosti SWOT analýzy může být provedeno na základě vazeb na stanovené návrhy opatření a doporučení, že kterých by poté při samotné implementaci plynuly strategické cíle. V tomto případě lze konstatovat, že navržená doporučení a opatření vycházela i využívala při své formulaci jak silných a slabých stránek, tak identifikovaných příležitostí a hrozeb popsanych SWOT analýzou.

Zkratky

ČR	Česká republika
KÚ JČ	Krajský úřad Jihočeského kraje
MěÚ	Městský úřad
MO	Ministerstvo obrany ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví ČR
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPK	Odbor prevence kriminality
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PaMS	Probační a mediační služba
SAS	Sociálně aktivizační služby (pro rodiny s dětmi)
SPOD	Sociálně-právní ochrana dětí
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

Zdroje

Literární zdroje:

MARTÍNEK, Z. Agresivita a kriminalita školní mládeže: 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.

ZEMANOVÁ, V. DOLEJŠ, M. Životní spokojenost, sebehodnocení a výskyt rizikového chování u klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2015. ISBN 978-80-244-4492-5.

HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; PÁVKOVÁ, J. Pedagogické ovlivňování volného času. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.

CHMELÍK, J., Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži. 2. upravené a rozšířené vydání. Praha: Policie ČR, Úřad vyšetřování pro ČR. MV ČR - odbor personální práce a vzdělávání, 1998

KRAUS, B., HRONCOVÁ, J.. Sociální patologie. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeámus, 2007, ISBN 978-80-7041-896-3.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. Mládež a delikvence, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4

JILČÍK, T., PLŠKOVÁ, A., ZAPLETAL, L. Sociální patologie: úvod do studia. Brno: Institut mezioborových studií, 2005. 51 s.

MÜHLPACHR, Pavel. Sociopatologie. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 194 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, sv. č. 112. ISBN 978-802-1045-507.

VALIŠOVÁ, A.; KASÍKOVÁ, H. Pedagogika pro učitele. 2., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

MIOVSKÝ, M. a kol. Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy. Praha: Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-74-3.

SEDLÁKOVÁ, R. Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.

ŠTEFUNKOVÁ, M.; ŠEJVL, J. a kol. Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky. Praha: TOGGA, 2012. ISBN 978-80-87258-96-5.

VANTUCH, P. Kriminalita mládeže a její prevence. 1. vyd. Praha: Horizont, 1984. ISBN neuvedeno.

JEDLIČKA, R. a kol. Poruchy socializace u dětí a dospívajících. Prevence životních selhání a krizová intervence. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5447-5.

GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., a kol. Kriminologie. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.

SVATOŠ, R. Vývoj kriminality mládeže v České republice. In Kriminallistika. Praha: MV ČR, č. 2/2013, str. 139 – 154. ISSN 1210-9150.

ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M., Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Armex Publishing, 2004. 146 stran, ISBN 80-86795-05-5.

GOJOVÁ, A. Sítě a síťování. In: Janoušková, K. (ed.) Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách. Ostrava: ZSF OU, 2007. ISBN 978-80-7368-229-3.

JANDOUREK, J. Slovník sociologických pojmů. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.

MACELA, M. a kol. Zákon sociálně-právní ochraně dětí. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-727-0.

Další zdroje:

Mapování možností protidrogové prevence v Týně nad Vltavou. Komunitní plánování sociálních služeb Týn nad Vltavou: Jana Kučerová, 2004. [online] Dostupné na: http://www.tnv.cz/assets/File.ashx?id_org=17212&id_dokumenty=1374

MPSV: Návrh opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti – základní principy. Praha, 2008a [online], Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/9556/Navrh_opatreni_k_transformaci.pdf

MPSV: Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 – 2011. Praha, 2008b [online], Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7440/NAP.pdf>

MPSV: Sociodemografická analýza – mapy rozložení ohrožení dětí a rodin v ČR. Praha: SocioFaktor, 2013. [online] Dostupné na: http://www.mpsv.cz/files/clanky/15675/SOCDEM_ANALYZA_OHROZENE_DETIdf

MŠMT: Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018. Praha, 2013. [online], Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>

Plán Prevence kriminality Týn nad Vltavou 2012 – 2015. Týn nad Vltavou: Kolektiv autorů, 2015.[online] Dostupné na: http://www.tnv.cz/assets/File.ashx?id_org=17212&id_dokumenty=1374

Plán rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku 2013 - 2016. Komunitní plánování sociálních služeb. Mikroregion Vltavotýnsko: Spolek pro rozvoj regionu; Kolektiv autorů, 2013. [online] Dostupné na: http://www.tnv.cz/assets/File.ashx?id_org=17212&id_dokumenty=1376

Plán rozvoje sociálních služeb na Vltavotýnsku - Akční plán pro rok 2017. Jihočeský kraj: MAS Vltava, z.s. 2016. [online] Dostupné na: http://www.tnv.cz/assets/File.ashx?id_org=17212&id_dokumenty=10088

Preventivní program školy ZŠ Týn nad Vltavou, malá strana, školní rok 2016/2017. [online], 2016. Dostupné z: http://www.zstynms.cz/PP_ZSMS_2016_17.pdf

Strategický plán rozvoje města Týn nad Vltavou na rok 2016 – 2022. České Budějovice: KP projekt s.r.o., 2015. [online] Dostupné na: http://www.tnv.cz/assets/File.ashx?id_org=17212&id_dokumenty=8408

Výroční zprávy Farní charity Týn nad Vltavou 2015 – 2010. [online] Dostupné z: <http://tyn.charita.cz/o-nas/vyrocní-zpravy/>

Zákony:

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictvích ve věcech mládeže. [online], 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. [online], 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. [online], 2014. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

Zákon č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. [online], 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. [online], 2015. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. [online], 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. [online], 2001. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257>

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. [online], 2007. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Seznam tabulek, grafů a schémat

Tabulka č. 1 Dělení prevence a charakteristika jednotlivých typů

Tabulka č. 2 SWOT analýza systému prevence kriminality dětí a mladistvých ve městě Týn nad Vltavou

Tabulka č. 3 Shrnutí navrhovaných doporučení a opatření systému prevence kriminality ve městě Týn nad Vltavou

Graf č. 1 Míra ohrožení dětí a rodin dle ORP Jihočeského kraje, 2013

Graf č. 2 Podíl mladistvých klientů kurátora pro mládež Týn nad Vltavou na počtu obyvatel ve věku 15 – 18 let v roce 2010

Graf č. 3 Počty klientů a kontaktů NZDM Bongo za roky 2010 - 2015

Schéma č. 1 Místní dostupnost vybraných sociálních a bezpečnostních služeb na území ORP Týn nad Vltavou

Schéma č. 2 Návrh podoby a fungování místní sítě prevence, pomoci a služeb v případě kriminálního chování dětí a mladistvých